

Omgevingsdienst
West-Holland

Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

1 Voorwoord.....	5
2 Programma's.....	5
2.1 Advies	9
2.2 Reguleren	11
2.3 Toezicht & Handhaving	13
2.4 Organisatie & Ontwikkeling.....	15
3 Samenvatting resultaat en resultaatbestemming.....	18
4 Paragrafen	20
4.1 Lokale heffingen	20
4.2 Weerstandsvermogen	20
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	23
4.4 Financiering	23
4.5 Bedrijfsvoering	25
4.6 Verbonden partijen	25
4.7 Grondbeleid.....	25
4.8 Gebeurtenissen na balansdatum	25
5 Jaarrekening	26
5.1 Balans per 31 december 2018.....	26
5.2 Toelichting op de balans.....	28
5.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen.....	33
5.4 Programmarekening.....	34
5.5 Toelichting op programmarekening.....	36
5.6 Wet Normering Topinkomens.....	42
6 Ondertekening.....	43
Bijlagen	44
1. Wet Normering Topinkomens	45
2. Sisa-bijlage.....	48
3. Toelichting eindafrekening en frictiekosten.....	49
4. Rapportage kwaliteitscriteria 2.1	51
5. Controleverklaring.....	59

1 Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag 2018. Hierin legt de Omgevingsdienst West-Holland verantwoording af over de prestaties in 2018 en de financiële gevolgen daarvan. Naast dit jaarverslag is een inhoudelijke eindrapportage per deelnemer opgesteld over de realisatie van de individuele werkplannen 2018.

Uiteindelijk is de realisatie in 2018 iets boven de -geactualiseerde- begroting uitgekomen (103%). Dit heeft een bescheiden positief exploitatieresultaat over 2018 (van ca. € 85.000) tot gevolg. Het voorstel is om dit resultaat toe te voegen aan het weerstandsvermogen. Daarnaast is het voorstel om ter vergroting van de robuustheid van de dienst een aantal nog aanwezige risico's op het gebied van de huisvesting te beheersen. In concreto betekent dit het verkorten van de afschrijvingstermijn van verbouwingen, zodat er aan het einde van het huurcontract (op 31 december 2021) geen resterende verplichtingen meer zijn.

Op 29 januari 2018 stelde het algemeen bestuur de Strategienota 2018 – 2021 vast. De verkiezingen brachten ons een aantal nieuwe bestuurders, maar die lieten de Strategienota ongewijzigd en schaarden zich achter de vastgestelde speerpunten.

Belangrijke inhoudelijke speerpunten zijn Duurzaamheid, en in het bijzonder de energietransitie en de Omgevingswet. Met het sluiten van het Energieakkoord hebben de Holland Rijnland-gemeenten zich gecommitteerd aan een stevige aanpak op het gebied van de energietransitie. De Omgevingsdienst West-Holland heeft in het convenant een trekkende rol gekregen op het gebied van energiebesparing. Duurzaamheid omvat voor de dienst ook andere zaken dan de energietransitie: op het gebied van biodiversiteit en het creëren van bijenlandschappen krijgen we inmiddels een trekkende rol, zelfs buiten de regio.

Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet voeren we concrete adviesopdrachten uit, bijvoorbeeld bij het opstellen van een Omgevingsvisie, maar we organiseren ook diverse vormen van gezamenlijk leren, samen met collega's van onze deelnemers. Leerkringen, de Omgevingsacademie, de "Ochtend van de Omgevingswet", het Omgevingswetspel: het zijn voorbeelden van werkvormen die in 2018 ontwikkeld of doorontwikkeld zijn en inmiddels op grote belangstelling van veel collega's kunnen rekenen.

Op het gebied van de ontwikkeling van de organisatie heeft het algemeen bestuur een vijftal speerpunten meegegeven. Ze hebben betrekking op de kwaliteit van de producten en de ontwikkeling van de dienst als kennisinstituut; op de optimale samenwerking in de regio, met de deelnemers in verschillende rollen (van eigenaar, maar ook van opdrachtgever); op de verbetering van de dienst naar stabiliteit en financiële gezondheid. Ter uitvoering van het laatste punt is de Nota Planning en Control 2020-2023 opgesteld en op 5 november 2018 door het algemeen bestuur vastgesteld. Deze nota heeft vorm gekregen als een ontwikkelingsnota: een aantal punten van verandering is er direct in doorgevoerd en andere zullen in de komende jaren worden aangepakt. Zo is de begroting voor 2019 anders dan voorheen al gebaseerd op de werkplannen, en is in de planning van de behandeling van de Kadernota al rekening gehouden met de mogelijkheid voor bespreking en toelichting in de raden. Op korte termijn zullen onderwerpen als tariefdifferentiatie aan de orde komen, omdat de deelnemers aangeven daar behoefte aan te hebben.

Ook in 2018 had de dienst met een structurele uitbreiding van taken te maken. Dit betrof met name de wettelijke taak op het gebied van toezicht op asbestsanering voor alle gemeentelijke deelnemers en de overdracht van een breed takenpakket van de voormalige gemeente Noordwijkerhout, ter voorbereiding op de fusie met de gemeente Noordwijk. Daarnaast zorgden de economische

ontwikkelingen voor een stijgende vraag naar milieuidviesen voor ruimtelijke procedures en naar bouwvergunningen. Op het gebied van duurzaamheid nam vooral het aantal deelnemers toe voor wie we subsidieregelingen uitvoeren.

Intern bereidden we de aanbesteding van het nieuwe zaakstelsel voor. Mede op verzoek van de Ondernemingsraad lieten we een medewerkersonderzoek uitvoeren, waar de medewerkers massaal op reageerden. Met beide onderwerpen kunnen we in 2019 verder, om verbeteringen in onze systemen en in onze organisatie door te voeren.

Dit was mijn eerste jaar als directeur van de Omgevingsdienst West-Holland. We hebben mooie stappen kunnen zetten. En al ging niet alles vanzelf, het voelt goed om samen met een groep gedreven mensen te bouwen aan een dienst die een belangrijke maatschappelijke taak voor zijn opdrachtgevers en eigenaren mag uitvoeren.

Marlies Krul-Seen
Directeur Omgevingsdienst West-Holland

2 Programma's

De begroting 2018 en dit jaarverslag zijn opgesteld op programmaniveau en geven antwoord op de drie geformuleerde W-vragen: Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? Wat mag het kosten?

De Omgevingsdienst West-Holland kende in 2018 de volgende vier programma's:

- Advies
- Reguleren
- Toezicht & Handhaving
- Organisatie & Ontwikkeling

In Tabel 2.1 is het totaal aantal door de deelnemers opgedragen uren weergegeven, zoals vastgelegd in het werkplan.

Tabel 2.1

Actueel werkplan 2018				
	Uren			
Programma	Werkplan 2018	Offertes 2018	werkplan 2018	Actueel
Advies	43.183	2.775		45.958
Reguleren	30.983	26		31.009
Toezicht & Handhaving	57.837	1.368		59.205
Organisatie & Ontwikkeling	26.379	0		26.379
Eindtotaal	158.382	4.168		162.550

Tabel 2.1 laat zien dat er goedgekeurde offertes voor 4.168 uur zijn toegevoegd aan het werkplan. De uren hebben betrekking op duurzaamheid (2.464 uur), asbest (1.393 uur) en energiescans (311 uur). Een toelichting op de extra werkzaamheden is per programma opgenomen in de afzonderlijke paragrafen 2.1 t/m 2.3 in dit hoofdstuk.

In Tabel 2.2 is de realisatie in 2018 per programma opgenomen. Het uurtarief voor 2018 was € 84,23 voor de deelnemende gemeenten en € 88,47 voor de provincie.

Tabel 2.2

Realisatie per programma 2018 in uren				
Programma	Actueel werkplan 2018	Realisatie 2018	Verskil 2018	% verschil 2018
Advies	45.958	47.708	1.751	104%
Reguleren	31.009	31.141	133	100%
Toezicht & Handhaving	59.205	60.462	1.258	102%
Organisatie & Ontwikkeling	26.379	28.185	1.806	107%
Totaal aantal en uren	162.550	167.497	4.947	103%
Uren x tarief	€ 13.804.142	€ 14.217.262	€ 413.120	
Materieel budget	€ 2.299.738	€ 1.270.575	€ -1.029.163	
Totaal bijdrage deelnemer	€ 16.103.880	€ 15.487.836	€ -616.044	

De aanzienlijke onderbesteding in het materiële budget (€ 1.029.163) is het gevolg van het niet uitvoeren van een groot saneringsproject, Van Leeuwenpark, in 2018. Dit project zal in 2019 alsnog worden uitgevoerd.

In Tabel 2.3 is de realisatie per programma nader uitgesplitst in deelprogramma's.

Tabel 2.3

Realisatie per programma/cluster					
in uren			Verschil obv actueel werkplan 2018	% verschil obv actueel werkplan 2018	Prognose 2e perrap 2018
	Actueel werkplan 2018	Realisatie 2018			
Advies	45957,6969	47.708	1.751	104%	48.321
Advies omgevingsaspecten	26.734	30.370	3.636	114%	30.988
Projecten basismilieukwaliteit	2.872	2.641	-231	92%	2.997
Specifieke projecten	16.352	14.697	-1.655	90%	14.336
Reguleren	31008,5	31.141	133	100%	30.309
Reguleren milieuvergunningen	12.447	13.762	1.315	111%	13.097
Reguleren milieumeldingen	3.262	2.740	-522	84%	3.062
Reguleren bodem	5.354	4.048	-1.306	76%	4.204
Reguleren bouw en gebruik	7.703	8.746	1.043	114%	7.903
Reguleren overig	2.243	1.845	-398	82%	2.043
Toezicht & Handhaving	59204,5	60.462	1.258	102%	61.655
Toezicht milieu	34.740	36.587	1.848	105%	36.640
Toezicht bodem en geluid	6.467	6.684	217	103%	6.467
Toezicht bouw en gebruik	6.837	7.306	469	107%	8.262
Handhaving	3.702	3.146	-556	85%	3.177
Bezwaar en beroep	7.459	6.739	-720	90%	7.109
Organisatie & Ontwikkeling	26379	28.185	1.806	107%	27.159
Dienstverlening	8.543	8.498	-45	99%	8.473
Verantwoording en kwaliteit	17.836	19.687	1.851	110%	18.686
Eindtotaal	162.550	167.497	4.947	103%	167.443

De afrekening met de deelnemers vindt plaats conform de afspraken in de nota Planning en Control 2014-2017, die is vastgesteld in het algemeen bestuur van 9 december 2013 en die in het dagelijks bestuur van 8 mei 2017 is verlengd voor de jaren 2018 en 2019. De systematiek houdt voor de deelnemers in dat de kosten van dienstverlening worden doorbelast op basis van werkelijk gerealiseerde uren maal het vooraf vastgesteld uurtarief.

2.1 Advies

Wat hebben we bereikt?

Kritieke Prestatie Indicatoren

De Omgevingsdienst heeft prestatie-indicatoren opgesteld om de tijdigheid en klantgerichtheid van haar dienstverlening te kunnen meten.

Kritieke Prestatie Indicator	Realisatie	Norm
Adviezen worden verstrekt binnen de afgesproken leveringstermijn *	52%	95%
Percentage klanten dat tevreden tot zeer tevreden is	92%	95%

* Voor een groot deel van de adviezen hanteert de Omgevingsdienst een standaard leveringstermijn van vier weken. Soms wordt met de opdrachtgever een andere leveringstermijn afgesproken.

Leveringstermijn

De realisatie van adviezen binnen de gestelde leveringstermijn is over het hele jaar uitgekomen op 52%. Vooral een sterke stijging van de adviesaanvragen als gevolg van de economische groei is hiervan de oorzaak. Veel adviezen zijn hierdoor enkele dagen verlaat.

Door capaciteit te verschuiven en gericht te sturen is de verwachting dat deze KPI in 2019 verbetert. Belangrijk is dat er goed gecommuniceerd wordt met de aanvragers, zodat de verwachtingen realistisch zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In Tabel 2.4 treft u een cijfermatige weergave aan van de realisatie van aantallen en uren per product ten opzichte van het werkplan 2018.

Tabel 2.4

Advies	Aantallen			Uren			
	Werkplan 2018	Realisatie 2018	Verschil 2018	Actueel			
				werkplan 2018	Realisatie 2018	Verschil 2018	% verschil 2018
Omschrijving	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018
Advies omgevingsaspecten	1.367	1.489	122	26.734	30.370	3.636	114%
Projecten basismilieukwaliteit	0	4	4	2.872	2.641	-231	92%
Specifieke projecten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	16.352	14.697	-1.655	90%
Eindtotaal	1.367	1.493	126	45.958	47.708	1.751	104%

Toelichting op opvallende afwijkingen

Binnen het programma Advies zijn verschillen in realisatiepercentage zichtbaar tussen de productgroepen. Het gehele programma komt iets boven het werkplan uit.

In 2018 is gewerkt aan een aantal specifieke noemenswaardige adviesactiviteiten.

ROM-advies

- De Omgevingsdienst adviseerde over de ruimtelijke plannen van de opdrachtgevers. De adviezen hadden betrekking op de aspecten asbest, bodem, archeologie, lucht, geur, geluid, m.e.r., ecologie en natuur, externe veiligheid en duurzaamheid.

Asbestdaken

- Op 29 januari 2018 is het projectplan 'Asbestdakenverbod 2018-2019' vastgesteld door het algemeen bestuur van ODWH. In dit plan is aangegeven hoe de dienst invulling geeft aan de coördinerende rol bij de inventarisatie van en communicatie over asbestdaken. Het wetsvoorstel voor het asbestdakenverbod is in oktober 2018 door de Tweede Kamer aangenomen. De ingangsdatum voor het verbod is op 1 januari 2025 gesteld.
- In de zomer van 2018 heeft een adviesbureau in opdracht van ODWH met behulp van luchtfoto's een inventarisatie gemaakt van alle – vermoedelijk – asbesthoudende daken. Dit zijn er in totaal ca. 14.000 in de hele regio. In de meeste gevallen gaat het om daken op schuurtjes van minder dan 35 m². De inventarisatie vormt de basis voor nadere voorstellen en een plan van aanpak over dit onderwerp.

Schiphol

- Afgelopen jaar stond vooral in het teken van onderhandelingen over de verdere ontwikkeling van Schiphol. De nieuwe portefeuillehouders en raadsleden zijn hier geregeld over geïnformeerd en hebben hun standpunten kunnen inbrengen, waarbij de focus lag op hinderbeperking en aandacht voor gezondheid. Er is vooral in het najaar veel tijd besteed aan het opstellen van annotaties voor de frequente bestuurlijke overleggen.
- De burgemeester van Kaag en Braassem heeft de voorzittersfunctie van het Bestuurlijk vooroverleg Schiphol cluster Zuidwest op zich genomen. Daarmee geeft zij leiding aan de discussie met negen regiogemeenten en is zij woordvoerder in de overleggroep Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) en de Omgevingsraad Schiphol (ORS).
- Er waren dit jaar veel vragen vanuit gemeenteraden en klachten van bewoners. Er was bovendien zeer veel aandacht in de media over Schiphol. ODWH heeft voor dit dossier een verbindende rol gespeeld, mede door het versterken van de samenwerking met gemeenten uit het Groene Hart.

Duurzaamheid

- In 2018 is gewerkt aan het opstellen van een programmaplan duurzaamheid, als uitvloeisel van dit speerpunt in de strategienota. In het programmaplan is een aantal belangrijke focuspunten benoemd, zoals het regionale energieakkoord, integrale duurzaamheidsadviezen, innovatieve bedrijfsbenadering en het faciliteren van duurzaamheidsfondsen.
- Naast deze activiteiten gericht op energie is er ook een paragraaf klimaatadaptatie en biodiversiteit. De beschreven activiteiten vormen een aanvulling op de wettelijke taken die de dienst uitvoert. Het programmaplan is in de loop van 2018 met veel gemeenten besproken. Binnen het Energie Akkoord Holland Rijnland is de dienst trekker van de uitvoeringslijn energiebesparing. Binnen deze lijn voeren we projecten uit die alleen op regionaal niveau goed aan te pakken zijn of regionaal toegevoegde waarde hebben, immers het realiseren van energiebesparing is vooral een lokale aangelegenheid. Bij de andere uitvoeringlijnen (ruimte, warmte en mobiliteit) nemen we deel aan de werkgroepen en denken mee vanuit onze technisch inhoudelijke kennis. (Bodem en Ruimtelijk Ordening)

Omgevingswet

- De Omgevingswet vraagt om integraal werken tussen overheden, burgers, bedrijven en andere partijen. Een coöperatieve en oplossingsgerichte houding is nodig om initiatiefnemers en belanghebbenden van dienst te zijn. Dit vergt een verandering in cultuur en gedrag, en de ontwikkeling van nieuwe competenties.
- De drie Leerkringen (Omgevingsplan, Toezicht & Handhaving, Vergunningverlening) in onze regio dragen hieraan bij, evenals het Omgevingsspel West-Holland, een *serious game* om te leren op gebied van houding en gedrag, en kennis over de Omgevingswet.

Klanttevredenheid

Klanttevredenheid Advies

Respons	Aantal	Percentage
Zeer tevreden	25	25%
Tevreden	67	67%
Ontevreden	8	8%

92% van de aanvragers van een advies is tevreden of zeer tevreden. Bij ontevreden reacties zoekt een leidinggevende contact met de betreffende initiatiefnemer. De ontevredenheid blijkt vaak te maken te hebben met de verwachtingen over de termijn waarbinnen het advies wordt ontvangen en hoe hierover afstemming plaatsvindt.

2.2 Reguleren

De Omgevingsdienst heeft prestatie-indicatoren opgesteld om te kunnen meten of vergunningen en meldingen binnen de gestelde termijn afgehandeld worden.

Kritieke Prestatie Indicator	Realisatie	Norm
Meldingen worden binnen 28 dagen afgehandeld	67%	70%
Vergunningsaanvragen regulier worden afgehandeld binnen de wettelijke termijn (acht weken)	77%	100%
Vergunningsaanvragen uitgebreid worden afgehandeld binnen de wettelijke termijn (26 weken)	33%	95%

Met het huidige zaakstelsel was het in 2018 niet mogelijk om betrouwbare informatie te genereren en zinvol over de bovengenoemde KPI's te rapporteren. Oorzaak hiervoor zijn de vele handmatige correcties die doorgevoerd moeten worden (en soms zelfs niet mogelijk zijn), als in goed overleg met initiatiefnemers aanvullende afspraken worden gemaakt over het aanleveren van informatie. Met de introductie van het nieuwe zaakstelsel zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor het kunnen verzamelen van sturingsinformatie.

De KPI's geven een vertekend beeld van de werkelijkheid. Diverse aanpassingen in de deelprocessen per product en structuren maken het lastig en tijdrovend om de juiste registraties in de systemen te realiseren. Bij de uitvraag en de invoering van het nieuwe zaakstelsel is veel aandacht voor de eenvoud en de standaardisatie van processen wat de kwaliteit van de registratie ten goede komt. Met de introductie van het nieuwe zaakstelsel zal een verbeterslag gemaakt worden met de oplevering van sturingsinformatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In tabel 2.5 is de realisatie van aantallen en uren per product ten opzichte van het werkplan 2018 opgenomen.

Tabel 2.5

Reguleren							
Omschrijving	Aantallen			Uren			
	Werkplan	Realisatie	Vershil	Actueel	Realisatie	Vershil	% verschil
	2018	2018	2018	werkplan	2018	2018	2018
Reguleren milieuvergunningen	137	236	99	12.447	13.762	1.315	111%
Reguleren milieumeldingen	760	722	-38	3.262	2.740	-522	84%
Reguleren bouw en gebruik	254	330	76	7.703	8.746	1.043	114%
Reguleren bodem	538	573	35	5.354	4.048	-1.306	76%
Reguleren overig	20	33	13	2.243	1.845	-398	82%
Eindtotaal	1.709	1.894	185	31.009	31.141	133	100%

Toelichting op opvallende afwijkingen

Het aantal gerealiseerde uren in de productgroep Bodem is achtergebleven ten opzichte van het werkplan. Hoewel het aantal producten is gestegen is er een trend dat het aantal langlopende procedures rondom sanering afneemt terwijl het aantal korte procedures toeneemt. In het algemeen slagen we erin deze korte procedures sneller af te handelen.

In 2018 is gewerkt aan noemenswaardige activiteiten op het gebied van reguleren in vier verschillende domeinen: milieu, bouwen, bodem en overige.

Reguleren Milieu

- Voor activiteiten waarbij sprake kan zijn van milieubelasting geeft de Omgevingsdienst omgevingsvergunningen af, of beoordeelt de dienst meldingen van bedrijven in het kader van het Activiteitenbesluit. Eventueel stellen wij maatwerkvoorschriften op.
- Ook behandelen we meldingen voor het lozen buiten inrichtingen, voor incidentele activiteiten en voor vuurwerkevenementen.

Reguleren Bouwen

- Voor de voormalige gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout en voor de provincie behandelen we de bouwaanvragen (BRIKS-taken). Bijbehorende producten als het vaststellen van leges, huisnummerbesluiten en meldingen aan de BAG en het CBS maken onderdeel uit van deze werkzaamheden. 2018 laat een toename zien van het aantal aanvragen om bouwvergunningen. De huidige gunstige economie is daar mede debet aan.

Reguleren Bodem

- Om een gezonde bodemkwaliteit te realiseren en te behouden heeft de Omgevingsdienst de bodem van het werkgebied in kaart gebracht en toetst ze alle bodemwerkzaamheden aan beleid en wet- en regelgeving. In het kader van de Wet Bodembescherming stellen we beschikkingen op voor de gemeente Leiden en de Provincie, als het nodig is om initiatieven mogelijk te maken.
- In 2018 is de problematiek van perfluorooctanzuur (PFOA) in het grondwater en rubbergranulaat op sportvelden verder onderzocht en is gewerkt aan handelingsperspectieven hoe hier mee om te gaan.

Reguleren overig

- Binnen deze productgroep vallen nogal uiteenlopende activiteiten: het realiseren van beschikkingen hogere waarde maar ook het behandelen van verschillende WOB-verzoeken. In 2018 waren de meeste WOB-verzoeken gerelateerd aan bouwadviezen en bouwaanvragen.

Klanttevredenheid

Klanttevredenheid Reguleren

Respons	Aantal	Percentage
Zeer tevreden	59	25%
Tevreden	130	55%
Ontevreden	48	20%

80% van de initiatiefnemers voor aanvragen van milieuvergunningen of meldingen is tevreden of zeer tevreden. Ontevreden reacties blijken vaak te liggen aan de formele procedures (landelijke systemen en de beperkingen vanuit het beleid of de wet) maar ook aan hoe daarover met de initiatiefnemers is gecommuniceerd.

De onderlinge verschillen tussen de productgroepen zijn groot. Bij Bouw bestaat vooral ontevredenheid over lang moeten wachten op een resultaat, en de gebrekkige communicatie daarover.

2.3 Toezicht & Handhaving

Wat hebben we bereikt?

Kritieke Prestatie Indicatoren

De Omgevingsdienst heeft prestatie-indicatoren opgesteld om de tijdigheid van de producten en het uitvoeren van de collegiale toets te kunnen monitoren. De eerste drie prestatie-indicatoren hebben betrekking op tijdigheid en klanttevredenheid, de laatste twee op kwaliteit en interne werkprocessen.

Kritieke Prestatie- Indicator	Realisatie	Norm
Controlebrieven worden binnen elf werkdagen na de controle verstuurd	75%	80%
Hercontroles worden uitgevoerd binnen elf werkdagen na verlopen van hersteltermijn	55%	80%
Met melders van klachten en incidenten wordt binnen drie dagen contact opgenomen	93%	95%
Controles op complexe inrichtingen worden collegiaal getoetst	99%	90%
Controles op inrichtingen met een overtreding worden collegiaal getoetst	99%	90%

Door prioritering in de afhandeling van de zaken is de doelstelling om de termijn van het tijdig versturen van brieven en met name het tijdig uitvoeren van hercontroles te halen, niet gerealiseerd. Dit laatste heeft o.a. te maken met herprioritering van de controles.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In tabel 2.6 is de realisatie van aantallen en uren per product ten opzichte van het werkplan 2018 opgenomen.

Tabel 2.6

Toezicht & Handhaving							
Omschrijving	Aantallen			Uren			
	Werkplan	Realisatie	Vershil	Actueel	Realisatie	Vershil	% verschil
	2018	2018	2018	werkplan 2018	2018	2018	2018
Toezicht milieu	3.665	3.410	-255	34.740	36.587	1.848	105%
Toezicht bouw en gebruik	680	1.332	652	6.837	7.306	469	107%
Handhaving	99	174	75	3.702	3.146	-556	85%
Bezwaar en beroep	68	190	122	7.459	6.739	-720	90%
Toezicht bodem en geluid	783	767	-16	6.467	6.684	217	103%
Eindtotaal	5.295	5.873	578	59.205	60.462	1.258	102%

Toelichting op opvallende afwijkingen

De onderdelen van het Programma Toezicht en Handhaving zijn uitgevoerd binnen de marges van het werkplan 2018. De uren voor de juridische ondersteuning zijn wat lager uitgekomen doordat er minder vaak juridische procedures zijn gevoerd in 2018.

Toezicht milieu

- In 2018 zijn ruim 3.400 controles uitgevoerd. Dit betrof een grote diversiteit aan controles, zowel integrale controles als projectcontroles. In 2018 zijn de controles op asbestsaneringen er bijgekomen. In ons werkgebied zijn in 2018 ruim 650 klachten/overlastmelding ontvangen. De meeste hadden betrekking op geluid- of geuroverlast.
- De piketdienst van de Omgevingsdienst is 24/7 bereikbaar. In geval van calamiteiten of crisis gaan we ter plaatse en dragen we bij aan het oplossen hiervan. In 2018 zijn er 19 inzetten van de piketdienst geweest in ons werkgebied. Daarnaast vindt er op dit gebied binnen de provincie ook afstemmingsoverleg plaats met de andere Omgevingsdiensten.
- De dienst heeft bedrijven gecontroleerd op grond van een aantal branchegerichte en een aantal thematische aspecten. De uitgevoerde projecten waren: lozingen (glas)tuinbouw, zwembaden, afvalwater, brandveiligheid in de horeca, loonwerkbedrijven, inventarisatie bedrijvengebieden en vuurwerkwerkopslagen.
- Op het gebied van duurzaamheid is er in 2018 aandacht geweest voor de controle op energiebesparende maatregelen tijdens het (reguliere) toezicht. Daarnaast zijn er projecten uitgevoerd in het kader van het meerjarenprogramma Duurzaamheid, zoals de beoordeling van energie audits (EED), en vanuit het Energieakkoord Holland-Rijnland.

Toezicht bodem en geluid

- In 2018 zijn ruim 110 gebiedscontroles uitgevoerd in het kader van het Besluit Bodem Kwaliteit (BBK) en bijna 200 gerichte bodemcontroles in het kader van Wet Bodembescherming (WBB) en BBK.
- In 2018 zijn ruim 360 geluidcontroles uitgevoerd. Dit betrof een groot aantal evenementen controles (120) in Leiden en metingen n.a.v. overlast meldingen of reguliere controlerondes in ons werkgebied.

Toezicht bouw en gebruik

- Het toezicht op de bouw bestaat voor een groot gedeelte uit het toezicht houden op de uitvoering van de bouw conform de eisen en voorwaarden in de daarvoor verleende vergunning. Bouwen in afwijking van de vergunning komt weinig voor, en ook bouwen zonder vergunning is uitzonderlijk. Meestal wordt in het laatste geval getracht dit alsnog via een vergunningetraject te legaliseren.

- Bij toezicht op het gebruik gaat het om het tegengaan van strijdigheid met de gebruiksbepalingen van het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Aanleiding is veelal een klacht, een melding of een direct handnavingsverzoek. Een opvallende toename is te zien van het gebruik van ruimte voor een woonbestemming, terwijl dat niet is voorzien in het bestemmingsplan.

Handhaving

- In 2018 zijn ruim 140 handnavingsbesluiten genomen. Dit betrof voornemens handnavingsbesluit, besluiten last onder dwangsom, intrekkingen en invorderingen van dwangsommen.

Bezwaar en beroep

- In 2018 zijn ruim 190 bezwaren en beroepen behandeld. Het grootste deel van deze zaken (140) komen voort uit de taak Bouwen.
- In 2018 is in ons werkgebied een pilot uitgevoerd in kader van het project Informele aanpak bij bezwaar. In een aantal gevallen is het resultaat van het gesprek geweest dat het bezwaar is ingetrokken. Deze werkwijze gaan we vanaf 2019 in voorkomende gevallen toepassen.

Overdracht asbesttaak

In 2018 is voor de meeste deelnemers de overdracht gerealiseerd van de asbesttaak. Dit betekent dat de dienst namens de gemeente de beoordeling van asbestmeldingen en het toezicht op asbestsaneringen uitvoert. Daarnaast is met een beperkt aantal deelnemers aanvullend overeengekomen dat wij bij calamiteiten beschikbaar zijn.

Klanttevredenheid

Klanttevredenheid Toezicht & Handhaving

Respons	Aantal	%
Zeer tevreden	64	21%
Tevreden	223	71%
Ontevreden	25	8%

Naar aanleiding van ontevreden reacties is contact gezocht met de betreffende bedrijven. Vaak heeft de ontevredenheid een oorzaak in het liever niet gecontroleerd willen worden.

2.4 Organisatie & Ontwikkeling

Het programma Organisatie & Ontwikkeling draagt in algemene zin bij aan de realisatie van kwalitatief goede producten, het gewenste dienstverleningsniveau en de positionering van de Omgevingsdienst in de externe omgeving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het programma Organisatie en Ontwikkeling bestaat voornamelijk uit algemene uren, die via een verdeelsleutel aan de deelnemers worden doorberekend. Deze verdeelsleutel is op basis van inwoneraantal opgesteld.

In Tabel 2.7 is de realisatie van uren per product ten opzichte van het werkplan 2018 weergegeven.

Tabel 2.7

Organisatie & Ontwikkeling				
Omschrijving	Actueel werkplan 2018	Uren		
		Realisatie 2018	Verschil 2018	% verschil 2018
Dienstverlening	8.543	8.498	-45	99%
Verantwoording en kwaliteit	17.836	19.687	1.851	110%
Eindtotaal	26.379	28.185	1.806	107%

Toelichting op opvallende afwijkingen

De realisatie van het programma Organisatie & Ontwikkeling is iets hoger uitgekomen dan was voorgenomen in het werkplan 2018. Oorzaak is vooral de uitvoering van een tweetal deelnemer specifieke projecten binnen het onderdeel Verantwoording en kwaliteit.

Hierna geven we een toelichting op noemenswaardige projecten die we het afgelopen jaar binnen dit programma hebben uitgevoerd.

- De Strategienota 2018-2021 is in het algemeen bestuur vastgesteld op 29 januari 2018. De strategie is gericht op het versterken van de onderlinge samenwerking, het verbeteren van de bedrijfsvoering en financiële positie van de dienst en het oppakken van enkele grote inhoudelijke thema's. In de Strategienota is deze koers op hoofdlijnen beschreven en gebundeld in zeven speerpunten. Op deze speerpunten voert de dienst activiteitenprogramma's uit en rapporteert daarover.
- In overleg met de deelnemers is in 2018 een aangepaste financieringsmethodiek afgesproken. In het AB van 5 november 2018 is de nota Planning en Control 2020-2023 vastgesteld waarin deze methodiek is vastgelegd. In de begroting 2019 zijn de eerste stappen gezet ter uitvoering van deze methodiek.
- Op het gebied van zichtbaarheid en nabijheid hebben in het eerste half jaar de gemeenteraadsverkiezingen centraal gestaan. Dit heeft geresulteerd in veel kennismakingsgesprekken met nieuwe bestuurders, maar ook in een verkiezingsontbijt voor de medewerkers, en deelname aan bijeenkomsten voor nieuwe raadsleden om de organisatie onder de aandacht te brengen.
Ook is er regelmatig overleg geweest met onze samenwerkingspartners Holland Rijnland, de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) en de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG HM) in diverse verbanden.
- De aanschaf van een nieuw zaakstelsel vroeg om aanpassing van de bestaande PDC. In 2018 heeft de dienst de PDC daartoe geactualiseerd. Vooral de toevoeging van de producten rondom bouwen betekende een aanzienlijke uitbreiding. Het verder in samenhang brengen met de andere Zuid-Hollandse omgevingsdiensten is in 2019 aan de orde.
- De invoering van het financiële verwerkingssysteem AFAS vond in 2017 plaats. Inmiddels voert de dienst diverse projecten uit om tot een optimalisatie van het gebruik ervan te komen. Dit betrof onder meer het implementeren van de bestel- en inkoopmodule, actualisatie van het medewerkersbestand en het ontwikkelen van rapportages en dashboards.

- Om aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) te voldoen heeft de dienst een verwerkingsregister opgesteld. Bij management en medewerkers is bewustwording gecreëerd om op zorgvuldige wijze met persoonsgegevens om te gaan. Ook heeft de dienst een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) aangesteld. Deze houdt binnen de organisatie toezicht op de toepassing en de naleving van de AVG.
- In 2018 heeft dienst deelgenomen aan project collegiale toetsing, georganiseerd vanuit het landelijk vakberaad VTH van Omgevingsdienst.nl. Op 27 september jl. zijn twee omgevingsdiensten bij de dienst op bezoek geweest en hebben de collegiale toets uitgevoerd. Eén van aanbevelingen was om het gemeentelijk uitvoeringsbeleid Toezicht en Handhaving uit te breiden met een vergunningenonderdeel, overeenkomstig de wettelijke eis. Hieraan gaat de dienst in 2019 uitvoering geven.
- ODWH is in het voorjaar van 2018 gestart met een aanbesteding voor de levering, inrichting en het beheer en onderhoud van een VTH-A applicatie in combinatie met een zaakstelsel. Vooruitlopend daarop is in het verslagjaar een aantal projecten gestart, zoals het optimaliseren van datakwaliteit, de kwaliteit van sjablonen (reductie van sjablonen voor brieven), informatiebeveiliging (invoeren autorisaties en rechtenstructuren) en het integreren van geografische informatie (GIS).
- Om de processen efficiënter uit te voeren zijn in 2018 de mogelijkheden voor het digitaal verzenden van documenten verder verkend. Op niet al te lange termijn zal het mogelijk zijn om documenten (op de juridische stukken en mandaatbesluiten na) digitaal te verzenden. Daarnaast is een grootschalig project met de provincie gestart met als ongeveer 20 formulieren te digitaliseren om burgers, bedrijven en deelnemers professioneler van dienst te zijn.
- In november 2018 startte een project om verder te bouwen aan een robuuste dienst als aantrekkelijk werkgever. Eerste stap was een medewerkersonderzoek. De respons was 88,7%. Verbeteringsmogelijkheden werden gesignaleerd op het gebied van samenwerken, resultaatgerichtheid en vermindering van de werkdruk. Opvallend was het hoge aantal medewerkers dat aangeeft trots te zijn op zijn/haar collega's en de sfeer binnen de organisatie.

3 Samenvatting resultaat en resultaatbestemming

Het resultaat

Tabel 3.1 – Het resultaat

Resultaat bestemming (in euro's)	
Resultaat voor mutaties in reserves	-515.198
Toevoegingen aan reserves (+)	273.307
Onttrekkingen aan de reserves (-)	874.863
Afschrijvingskosten verbouwing (bestemmingsreserve)	30.000
Frictiekosten Alphen aan den Rijn	172.000
Vrijval frictiekosten Alphen aan den Rijn	156.863
Restant bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn wordt Voorziening	516.000
Programmaresultaat	86.358

Het programmaresultaat bedraagt € 86.358 (positief), dit is na verwerking van de volgende mutaties in de reserves:

- Toevoeging aan de reserve, zoals afgesproken in P1720, ter verbetering van het weerstandsvermogen.
- Onttrekking van de bestemmingsreserve van € 30.000 ter dekking van de afschrijvingskosten op de verbouwing die is gedaan voor de komst van de provincied medewerkers in 2012.
- De frictiekosten van Alphen uit de voorziening ter dekking van de huur van de 4^e voor 2018.
- De frictiekosten van Alphen zijn herzien waarbij de voorziening nu op het niveau gebracht is dat de huurkosten van de leegstaande vierde verdieping hieruit voldaan kunnen worden tot het einde van het huurcontract. Deze herziening heeft geleid tot een eenmalige vrijval uit deze voorziening.
- Het restant van de bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn is een voorziening geworden. Dit heeft geen financiële gevolgen, maar is BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) technisch noodzakelijk. Dit bedrag wordt niet meer gepresenteerd onder bestemmingsreserve maar als voorziening. Deze boekingen zijn budgettair neutraal.

De algemene reserve

Na toevoeging van het resultaat ad. € 86.358 bedraagt de omvang van de algemene reserve eind 2018 € 580.982.

Tabel 3.2 – De algemene reserve

Eigen vermogen (in euro's)	31-12-2018	Toevoegingen 2018	Onttrekkingen 2018	31-12-2017 na bestemming	31-12-2017 voor bestemming
<i>Algemene reserve</i>	580.982	359.665	0	221.318	221.318
Algemene reserve	494.625	273.307	0	221.318	63.315
Exploitatieresultaat 2018	86.358	86.358	0	0	0
Exploitatieresultaat 2017					158.003
<i>ODWH bestemmingsreserves:</i>	240.000	0	874.863	1.114.863	1.114.863
- Reserve afschrijving verbouwing	240.000	0	30.000	270.000	270.000
- Reserve frictiekosten uittrekking Alphen aan den Rijn	0	0	844.863	844.863	844.863
Eindsaldo boekjaar:	820.983	359.665	874.863	1.336.180	1.336.181

De algemene reserve stijgt in 2018 van € 221.318 naar € 580.982. Van deze stijging is € 273.307 een toevoeging als gevolg van de afspraken van P1720 en € 86.358 de toevoeging van het resultaat van 2018.

4 Paragrafen

4.1 Lokale heffingen

De Omgevingsdienst heeft niet als taak lokale heffingen op te leggen. Deze taak ligt bij de deelnemende gemeenten.

4.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de Omgevingsdienst in staat is tegenvallers op te vangen.

Na de toevoegingen blijft het weerstandsvermogen, met € 580.982, onder het maximum van 5% van de omzet. Met deze stand van het weerstandsvermogen kunnen de geïnventariseerde risico's van € 675.050 voor 86% afgedekt worden. In de aanpak om de dienst weer (financieel) robuust te maken is in een verdere aanwas van de algemene reserve voorzien.

Tabel 4.1 – Vrije ruimte in de algemene reserve

Bepaling omvang weerstandsvermogen	Bedrag
Totale baten in 2018	€ 16.486.226
Norm weerstandsvermogen	5%
Maximale omvang algemene reserve	€ 824.311

Bepaling vrije ruimte algemene reserve	Bedrag
Algemene reserve 31-12-2018	€ 580.982
Verschil met risico inventarisatie	€ 675.050
Vrije ruimte in de algemene reserve	-€ 94.068

In de onderstaande tabellen is de volledige inventarisatie van de risico's nader uitgewerkt. Vervolgens is de verwachte omvang van de risico's ingeschat, rekening houdend met doorgevoerde beheersmaatregelen. Op basis van de spelregels in de nota weerstandsvermogen en risicomangement is de financiële impact van het risico bepaald. De omvang van de risico-impact geeft uiteindelijk de benodigde omvang van de algemene reserve weer.

Tabel 4.2 – Inventarisatie risico's

Naam risico	Omschrijving risico	Programma	Risicocategorie	Speelt vanaf
Ongedekte prijs- loonontwikkelingen niet in de indexering	In het Financieel kader is een indexatie opgenomen voor het jaar t+2. Hierdoor ontstaat het risico op ongedekte loon- en prijsontwikkelingen die plaatsvinden in het jaar t+1, omdat deze kosten pas worden gecompenseerd in het jaar t+2.	Alle	Financieel	2016
Hogere frictiekosten	Risico voor de Omgevingsdienst dat er langer kosten gemaakt dienen te worden voor het laten afvloeien van personeel, zoals het langer betalen van vergoeding in het kader van de WW en de BWW. Hoger dan voorzien in de frictiekosten berekening.	Alle	Financieel	2015
Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen	Deze wet heeft tot gevolg dat als de Omgevingsdienst niet binnen de wettelijke (of redelijke) termijn beslist op een vergunningaanvraag, de aanvrager het bevoegd gezag in kwestie een brief (een soort ingebrekestelling) kan sturen met een aanvraag voor een dwangsom.	Alle	Juridisch	2015
Rechtsgedingen	Risico's die voortvloeien uit rechtsgedingen als gevolg van handelen van de Omgevingsdienst (reguliere taakuitvoering).	Alle	Juridisch	2015
Privatisering bouwtaken	Kern voor het Wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen is dat in de toekomst bouwpartners zelf hun kwaliteitsborging moeten regelen. De invoering van de wet kan gevolgen hebben voor de benodigde capaciteit binnen de ODWH mede afhankelijk van keuzes die gemeenten moeten maken.	Reguleren	Politiek / bestuurlijk	vanaf 2019
Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	De invoering van de wet normalisering rechtspositie ambtenaren leidt mogelijk tot extra kosten die niet zijn opgenomen in de begroting.	Alle	Financieel	vanaf 2019
Invoering Omgevingswet	De invoering van de Omgevingswet kent momenteel nog veel onzekerheden. Ondanks deze onzekerheden is een planning gemaakt om de voorbereiding zo goed mogelijk voor te bereiden. Mogelijk leidt dit in de toekomst nog tot substantiële onvoorziene kosten.	Alle	Financieel	vanaf 2020
Bezuiniging huisvestingslasten	In P1720 is een bezuiniging opgenomen van de huisvestingskosten (vanaf 2020). Dit kan met het huidige huurcontract alleen gerealiseerd worden door verhuur. Een risico is dat deze ruimte niet verhuurbaar blijkt waardoor de bezuiniging niet gerealiseerd kan worden.	Alle	Financieel	vanaf 2020
Afschrijvingen op verbouwing na einde huurcontract.	Op enkele verbouwingen uit het verleden wordt afgeschreven in een termijn die ligt na de einddatum van het huurcontract. Als er gekozen wordt om te verhuizen moet de restwaarde versneld in de kosten worden genomen.	Alle	Financieel	vanaf 2022
Uren stuwmeer	Er is in de jaren een grote hoeveelheid verlofuren opgebouwd door de medewerkers. Verkoop of vervanging kost geld wat niet voorzien is.	Alle	Financieel	Vanaf 2015
Naheffing loonbelasting	Op de vorige leaseovereenkomsten hebben we onvoldoende kunnen bewijzen dat we geen privé kilometers hebben gereden. Mogelijk leidt dit nog tot een naheffing.	Alle	Financieel	Vanaf 2018
Bezuiniging informatisering kosten	Ondanks de steeds toenemende automatiseringsgraad is er een taakstelling op het gebied van de automatisering afgesproken.	Alle	Financieel	Vanaf 2019

In onderstaande tabel is de financiële impact van de risico's berekend op basis van de verwachte omvang van het risico. Daarin is rekening gehouden met de kans waarmee het risico zich voor doet, alsmede de zekerheidsfactor. Bij de berekening van de impact is gebruikt gemaakt van de risicomatrix zoals beschreven in de nota weerstandsvermogen.

Daarbij zijn de volgende grenzen in omvang en waarschijnlijkheid vastgesteld:

Risicoscore omvang (of verwachtingswaarde) gebaseerd op de netto verwachte omvang van het risico.

Score	Verwachtingswaarde van het risico
1	< € 50.000
2	≥ € 50.000 en < € 100.000
3	≥ € 100.000 en < € 250.000
4	≥ € 250.000 en < € 500.000
5	≥ € 500.000

Risicoscore waarschijnlijkheid (de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet).

Score	Risicoscore	Kans
1	< 5%	5%
2	< 10%	10%
3	< 25%	25%
4	< 75%	75%
5	< 90%	90%
6	< 95%	95%

Tabel 4.3 – Risico-impact en bepaling hoogte weerstandsvermogen

Naam risico	Minimale omvang	Verwachte omvang	Maximale omvang	Str./ Incid.	Bruto verwachte omvang	Structureel effect maatregelen	Netto verwachte omvang	Risico-score	Kans	Impact
Ongedekte prijs-loonontwikkelingen niet in de indexering	€ -	€ 300.000	€ 500.000	s	€ 600.000	€ -600.000	€ -	6	95%	-
Hogere frictiekosten	€ 550.000	€ 1.200.000	€ 1.325.000	l	€ 1.200.000	€ -624.000	€ 576.000	4	75%	€ 432.000
Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen				S		pm		1	5%	-
Rechtsgedingen				S		pm		1	5%	-
Privatisering bouwtaken				l		pm		1	5%	-
Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	€ -	€ 50.000	€ 250.000	s	€ 100.000	pm	€ 100.000	4	75%	75.000
Invoering Omgevingswet	€ -	€ 50.000	€ 250.000	l	€ 50.000	pm	€ 50.000	4	75%	37.500
Bezuiniging huisvestingslasten	€ 25.000	€ 100.000	€ 200.000	i	€ 100.000	€ -100.000	€ -	2	10%	-
Afschrijvingen op verbouwing na einde huurcontract.	€ -	€ 160.000	€ 160.000	l	€ 160.000	€ -160.000	€ -	1	5%	-
Uren stuwmeer	€ 95.000	€ 158.333	€ 475.000	i	€ 158.333	€ -	€ 158.333	4	75%	€ 118.750
Naheffing loonbelasting	€ -	€ 18.000	€ 36.000	l	€ 18.000	€ -	€ 18.000	2	10%	€ 1.800
Bezuiniging informatiseringskosten	€ 25.000	€ 100.000	€ 200.000	s	€ 200.000		€ 200.000	1	5%	€ 10.000
Totaal omvang en impact risico's	€ 695.000	€ 2.136.333	€ 3.396.000		€ 2.368.333	€ -1.484.000	€ 884.333			€ 675.050

*Bruto omvang = verwachte omvang * 1 (bij incidenteel) of *2 (bij structureel).*

Netto verwachte omvang = bruto verwachte omvang – structureel effectmaatregelen.

Beheersmaatregelen met structureel effect

Om de financiële impact van de risico's te bepalen moet rekening worden gehouden met de structurele effecten van beheersmaatregelen die zijn getroffen om het risico te verminderen, over te dragen of te vermijden.

In onderstaande tabel staat per geïdentificeerd risico aangegeven welke aanpak is gekozen en welk (structureel) effect de aanpak heeft. De genoemde bedragen maken onderdeel uit van de risico impact berekening uit de vorige paragraaf.

Tabel 4.4 – Aanpak en effect per geïdentificeerd risico

Naam risico	Gekozen aanpak	Toelichting gekozen aanpak	Effect maatregelen	Structureel effect maatregelen
Ongedekte prijs-loonontwikkelingen niet in de indexering	Vermijden	Compensatie voor de cao indexering 2019 leidt tot afdekking voor dit risico.	€ -300.000	€ -600.000
Hogere frictiekosten	Verminderen	Als onderdeel van P1720 wordt een deel van de frictiekosten bij de deelnemers in rekening gebracht.	€ -624.000	€ -624.000
Privatisering bouwtaken	Accepteren	Uit een impact analyse van de vereniging BWT die de ODWH heeft uitgevoerd blijkt voorsnog dat eventuele aanpassingen van de capaciteit kunnen worden opgevangen binnen de huidige formatie.	pm	pm
Bezuiniging huisvestingslasten	Vermijden	De huurkosten van de 4e verdieping zijn tot einde van het huidige huurcontract volledig voorzien. Naar verwachting zal de bezuiniging wel gerealiseerd worden bij het sluiten van een nieuw huurcontract.	€ -100.000	€ -100.000
Afschrijvingen op verbouwing na einde huurcontract.	Vermijden	De afschrijvingen worden vanaf 1-1-2018 versneld afgeschreven. Hierdoor bestaat dit risico niet meer.	€ -160.000	€ -160.000
Bezuiniging informatisering kosten	Verminderen	Door sterke sturing op de uitgaven, kritisch te kijken naar de doelstellingen en door projecten aan te besteden worden bezuinigen op betaande diensten gerealiseerd.	€ -	€ -
Totaal			€ -1.184.000	€ -1.484.000

Artikel 11 van het BBV bepaalt dat de vijf financiële kengetallen opgenomen moeten worden. Dit zijn kengetallen voor: de netto schuldquote, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. De laatste twee zijn voor de Omgevingsdienst niet van toepassing.

Jaarverslag jaar 2018 Kengetallen	Verloop van de kengetallen		
	Verslag 2017	Begroting 2018	Verslag 2018
Netto schuldquote	2%	-7%	-6%
Solvabiliteitsratio	18%	21%	24%
Structurele exploitatieruimte	6%	0%	6%

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de Omgevingsdienst ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van de totale passiva en geeft aan in welke mate de Omgevingsdienst het eigen vermogen kan inzetten voor de dekking van de schulden (in hoeverre is de Omgevingsdienst in staat aan haar financiële verplichtingen te voldoen). Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves. De solvabiliteit van de Omgevingsdienst zal verbeteren, omdat het weerstandsvermogen conform het reorganisatieplan meerjarig toeneemt.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft antwoord op de vraag of de Omgevingsdienst voldoende structurele baten heeft om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen bevat op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in elk geval de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Voor de Omgevingsdienst is geen van deze onderdelen van toepassing.

4.4 Financiering

Algemeen

De Omgevingsdienst is als uitvoeringsinstantie van een Gemeenschappelijke Regeling, volgens de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO), verplicht een financieringsparagraaf op te nemen. Hierin beschrijven we de ontwikkelingen rond de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente- en risiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het beleid en de uitvoering van de treasury.

Alle deelnemers, zowel deelnemende gemeenten, provincie als contractgemeenten, ontvangen voorschotnota's op basis van de volgende verdeling:

- Eerste kwartaal: 25%
- Tweede kwartaal: 30%
- Derde kwartaal: 25%
- Vierde kwartaal: 20%

Een aantal deelnemers heeft in de loop van het jaar opdracht verstrekt voor aanvullende taken. Wij hebben de voorschotten hier niet op aangepast. Hierdoor wijken het resultaat en het bedrag nog te betalen/ontvangen van die deelnemers van elkaar af.

Rentevisie

De Omgevingsdienst heeft geen leningen lopen.

Koersrisico

Koersrisico is de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De Omgevingsdienst bezit geen derivaten en van koersrisico is daarom geen sprake.

Valutarisico

Valutarisico is bij de Omgevingsdienst uitgesloten daar de dienst niet beschikt over of aanspraken heeft in vreemde valuta.

Rente- en risiconorm

De Omgevingsdienst heeft geen schulden. Er is geen sprake van een mogelijk renterisico. De rente met betrekking tot de vooruit ontvangen gelden zijn dit jaar verwaarloosbaar te noemen.

Liquiditeitenplanning

Omdat de Omgevingsdienst met voorschotnota's werkt, waarbij rekening is gehouden met ons uitgavenpatroon, is het minder noodzakelijk een liquiditeitenplanning op te stellen.

Financieringsrisico's

Omdat de deelnemende gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het financiële beleid van de Omgevingsdienst en zich verplicht hebben de tekorten in zijn geheel gezamenlijk te dragen, zijn er geen financieringsrisico's.

Kasgeldlimiet

Jaarlijks geeft het ministerie aan welk bedrag een gemeente mag financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage (8,2%) van het totaal van de begroting. Voor 2018 komt de toegestane kasgeldlimiet op € 1.082.870

Deze limiet mogen wij gedurende het begrotingsjaar niet overschrijden. Als wij de kasgeldlimiet structureel overschrijden moeten we de kortlopende schuld omzetten in een langlopende schuld.

Tabel 4.5 – Kasgeldlimiet

Overzicht Kasgeldlimiet	Bedragen in euro's			
	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
In bedrag	1.082.870	1.082.870	1.082.870	1.082.870
Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	2.593.453	2.535.088	2.023.162	3.855.549
Schuld in rekening courant	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar-	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
	2.593.453	2.535.088	2.023.162	3.855.549
Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	-	-	-	-
Tegoeden in rekening courant	2.338.868	3.545.229	4.291.907	3.202.460
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	2.508.480	2.487.219	1.462.286	3.025.493
	4.847.348	6.032.448	5.754.193	6.227.954
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende middelen	2.253.895	3.497.359	3.731.031	2.372.404
Toegestane kasgeldlimiet	1.082.870	1.082.870	1.082.870	1.082.870
Ruimte	3.336.765	4.580.229	4.813.901	3.455.274

4.5 Staat van investeringen

Tabel 4.6 – Staat van investeringen

<i>(in euro's)</i>	<i>Boekwaarde begin boekjaar 2018</i>	<i>Bij: investeringen boekjaar 2018</i>	<i>Af: desinvestering boekjaar 2018</i>	<i>Af: Afschrijvingen boekjaar 2018</i>	<i>Boekwaarde einde boekjaar 2018</i>
Verbouwing Schipholweg	1.203.315	6.580	386.388	202.885	620.623
Inventaris, inrichting & apparatuur	487.193	65.650	0	197.183	355.660
Totaal	1.690.508	72.230	386.388	400.068	976.282

De verbouwing van de 4^e verdieping is in 2018 volledig gedesinvesteerd, aangezien deze verdieping niet meer in gebruik is. De afschrijvingen op verbouwingen, van de overige verdiepingen, lopen door na het einde van het huidige huurcontract. Deze verbouwingen worden versneld afgeschreven tot het einde van het huidige huurcontract.

4.6 Verbonden partijen

Deze paragraaf is niet van toepassing op de Omgevingsdienst.

4.7 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing op de Omgevingsdienst.

4.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

5 Jaarrekening

5.1 Balans per 31 december 2018

Tabel 5.1 – Balans per 31 december 2018

<i>(in euro's)</i>	31 december 2018		31 december 2017	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa met economisch nut	0		0	
Materiële vaste activa met economisch nut	976.282		1.690.508	
Totaal vaste activa	976.282	976.282	1.690.508	1.690.508
Vlottende activa				
<i>Uiteenzettingen (rentetypische looptijd < één jaar)</i>				
Vorderingen op openbare lichamen	3.230.984		3.478.408	
Debiteuren	103.786		191.374	
Overige vorderingen	9.829		297.346	
Schatkistbankieren	3.074.790		2.226.779	
	6.419.388	6.419.388	6.193.907	6.193.907
Liquide middelen		127.670		228.759
Overlopende activa		313.511		367.596
Totaal vlottende activa		6.860.570		6.790.262
Totaal activa		7.836.852		8.480.770
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	494.625		63.315	
Exploitatieresultaat 2018	86.358		158.003	
Bestemmingsreserves	240.000		1.114.863	
Totaal vaste passiva	820.983	820.983	1.336.181	1.336.181
Voorzieningen				
Voorziening frictielasten reorganisatie	1.139.800		1.222.283	
		1.139.800		1.222.283
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden (rentetypische looptijd < één jaar)</i>				
Crediteuren	885.335		703.237	
Overige schulden	1.658.706		1.788.609	
	2.544.041	2.544.041	2.491.846	2.491.846
Overlopende passiva		3.332.028		3.430.459
Totaal vlottende passiva		5.876.069		5.922.306
Totaal passiva		7.836.852		8.480.770

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Besluit Begroting en Verantwoording

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de financiële verordening en de nota Planning & Control 2014-2017 (verlengd in het dagelijks bestuur op 8 mei 2017 tot en met begrotingscyclus 2019). De toegepaste waarderingsgrondslagen voor de activa en passiva zijn ten opzichte van het voorgaande jaar ongewijzigd gebleven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de op de economische levensduur gebaseerde afschrijvingen, zoals bedoeld in artikel 64 van het BBV. De materiële vaste activa worden afgeschreven in een termijn en op een wijze, die is vastgesteld door het bestuur in de begroting 2015. Hierin volgt de Omgevingsdienst zowel het beleid van het BBV als de eigen financiële verordening.

Immateriële vaste activa

De afschrijvingskosten worden lineair ten laste van de exploitatierekening gebracht op basis van de economische gebruiksduur van het immaterieel actief.

Vlottende activa

De vorderingen, overlopende activa en liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de noodzakelijk geachte voorzieningen, zoals bedoeld in artikel 63 van het BBV.

Vlottende passiva

De vlottende schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, zoals bedoeld in artikel 48 en 49 van het BBV.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

5.2 Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

Tabel 5.2 – Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa (in euro's)	Afschrijvingstermijn 5 jaar
Aanschafwaarde begin 2018	180.868
Bij: investeringen boekjaar 2018	0
Af: desinvestering boekjaar 2018	0
Aanschafwaarde einde boekjaar	180.868
Afschrijvingen t/m 2017	180.868
Afschrijvingen boekjaar 2018	0
Afschrijvingen t/m einde boekjaar	180.868
Boekwaarde einde boekjaar 2018	0

De immateriële vaste activa betreft de bodemkwaliteitskaarten.

Materiële vaste activa

Tabel 5.3 – Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (in euro's)	Verbouwing Schipholweg	Inventaris, inrichting & apparatuur	Totaal
Aanschafwaarde begin 2018	2.890.664	1.436.753	4.327.417
Bij: investeringen boekjaar 2018	6.580	65.650	72.230
Af: desinvestering boekjaar 2018	-386.388	0	-386.388
Aanschafwaarde einde boekjaar	2.510.857	1.502.403	4.013.259
			0
Afschrijvingen t/m 2017	1.687.349	949.560	2.636.909
Afschrijvingen boekjaar 2018	202.885	197.183	400.068
Afschrijvingen t/m einde boekjaar	1.890.233	1.146.743	3.036.977
	0		0
Boekwaarde einde boekjaar 2018	620.624	355.660	976.282
Afschrijvingstermijnen	8-15 jaar	3 - 10 jaar	

Vlottende activa

Tabel 5.4 – Vorderingen op openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Afrekening gemeente Voorschoten	0	1.626
Afrekening gemeente Leiden	178.319	178.322
Afrekening gemeente Kaag & Braassem	85.250	50.419
Afrekening gemeente Leiderdorp	66.219	32.933
Afrekening gemeente Lisse	89.599	34.117
Afrekening gemeente Nieuwkoop	176.623	205.381
Afrekening gemeente Oegstgeest	54.400	25.134
Afrekening Provincie frictiekosten	166.322	181.785
Afrekening gemeente Teylingen	167.411	95.688
Afrekening gemeente Zoeterwoude	108.784	254.096
Afrekening gemeente Hillegom	109.400	63.959
Afrekening gemeente Katwijk	24.935	15.054
Afrekening gemeente Noordwijk	127.506	693.151
Afrekening gemeente Noordwijkerhout	243.994	159.612
Nog te ontvangen te verwachte reorganisatielasten P1720	623.800	1.222.283
Hoogheemraadschap Rijnland	0	138
Gemeente Noordwijkerhout	204.981	0
Gemeente Oegstgeest	96.466	0
Gemeente Leiden	143.861	0
Provincie Zuid-Holland	183.719	0
Gemeente Wassenaar	6.625	0
Energieakkoord Woningen Leiden (VNG)	0	53.168
Energieakkoord Holland Rijnland	51.510	0
BSBM 2017 Provincie	0	15.000
Bijenlandschap Leiderdorp	100.193	99.200
Detacheringen DCMR	0	29.446
Briks DCMR	2.550	24.014
Energiesubsidie I&M	34.619	43.882
Subsie IOV 2018	72.975	0
Gevelsanering Combiproject Hoge Rijndijk Leiden	32.261	0
Gevelsanering Leiden - Kort Rapenburg	76.869	0
Legeskosten Kort Rapenburg Leiden	1.794	0
Eindsaldo boekjaar:	3.230.984	3.478.408

Frictielasten 2018 en 2019

Als gevolg van de verslaggevingsregels zijn de te verwachte reorganisatielasten P1720 als voorziening in 2017 geboekt. De vergoeding van deze lasten is gegarandeerd door de deelnemers op basis van een AB besluit. Het restant van deze vergoeding is als vordering opgenomen.

Debiteuren

Er zijn in 2018 geen vorderingen wegens oninbaarheid, op debiteuren afgeboekt.

Tabel 5.5 – Overige vorderingen

Overige vorderingen (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Voorschotten lonen	1.377	0
Te betalen netto lonen	4.643	0
Te betalen pensioenlasten	0	0
Overige vorderingen	1.009	11.209
Gevelsanering Leiden - Levendaal	0	174.463
Gevelsanering Combiproject Hoge Rijndijk Leiden	0	36.157
Subsidie iOV 2017	0	73.417
Tussenrekening VISA	2.800	2.100
Eindsaldo boekjaar:	9.829	297.346

Tabel 5.6 – schatkistbankieren

Schatkistbankieren (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Schatkistbankieren	3.074.790	2.226.779
Schatkistbankieren	3.074.790	2.226.779

*Dit is kortlopend gepresenteerd, aangezien het saldo altijd direct opeisbaar is.

Tabel 5.7 – Liquide middelen

Liquide middelen (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Kasgelden	533	262
BNG rekening 28.50.93.444	121.467	224.672
VISA	5.669	3.825
Eindsaldo boekjaar:	127.670	228.759

Op de rekening-courant van de BNG Bank is een kredietfaciliteit verstrekt van € 226.890,-. De Omgevingsdienst heeft een bankgarantie afgegeven van € 176.089,- voor de huur van het pand aan de Schipholweg in Leiden.

Tabel 5.8 – Overlopende activa

Overlopende activa (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Huur 1e kwartaal 2019	156.905	155.081
Microsoft rechten 2019	82.569	65.721
Squit XO 1e half jaar 2019	0	52.735
Onderhoud Verseon licenties	0	20.063
Roxit optimalisatie Verseon	0	9.900
Canon printers	7.360	7.050
Verzekeringen 2019	27.781	0
ICT beveiliging 2019	6.000	9.228
Antiviruspakket	0	12.495
SLTN IBM Onderhoudsverlenging	0	5.001
ICT software kosten	17.564	0
ICT kosten beheer	2.132	0
Opleidingen	9.693	0
Overige	3.507	30.322
Eindsaldo boekjaar:	313.511	367.596

De overlopende activa betreft uitgaven die betrekking hebben op 2019, maar waarvan de facturen eind 2018 zijn ontvangen.

Passiva

Tabel 5.9 – Eigen vermogen

Eigen vermogen (in euro's)	31-12-2018	Toevoegingen 2018	Onttrekkingen 2018	31-12-2017 na bestemming	31-12-2017 voor bestemming
<i>Algemene reserve</i>	580.982	359.665	0	221.318	221.318
Algemene reserve	494.625	273.307	0	221.318	63.315
Exploitatieresultaat 2018	86.358	86.358	0	0	0
Exploitatieresultaat 2017					158.003
<i>ODWH bestemmingsreserves:</i>	240.000	0	874.863	1.114.863	1.114.863
- Reserve afschrijving verbouwing	240.000	0	30.000	270.000	270.000
- Reserve frictiekosten uittreding Alphen aan den Rijn	0	0	844.863	844.863	844.863
Eindsaldo boekjaar:	820.983	359.665	874.863	1.336.180	1.336.181

De algemene reserve stijgt 2018 van € 221.318 naar € 580.982. Hiervan is € 273.307 een toevoeging als gevolg van de afspraken van P1720 en de overige is het resultaat van 2018 van € 86.358 en is toegevoegd aan de algemene reserve.

- Het exploitatieresultaat 2018 bedraagt € 86.358 positief. Na toevoeging van dit resultaat aan de algemene reserve bedraagt de algemene reserve € 580.982. Dit is 3,5% van de in 2018 gerealiseerde omzet. Het maximum van de algemene reserve mag in 2018 € 824.311 bedragen. Dit bedrag is gebaseerd op 5% van de omzet van het betreffende jaar, zoals is vastgesteld in de nota Planning en Control 2014-2017.
- Dit betreft de bestemmingsreserve afschrijving op de verbouwing van de Schipholweg. Deze verbouwing is gedaan voor de komst van de provincie medewerkers in 2012. De onttrekking betreft een vermindering op de afschrijvingskosten van de verbouwing van de Schipholweg.

De frictiekosten van Alphen zijn herzien waarbij de bestemmingsreserve nu op het niveau gebracht is dat de huurkosten van de leegstaande vierde verdieping hieruit voldaan kunnen worden tot het einde van het huurcontract. Deze herziening heeft geleid tot een eenmalige vrijval van € 156.863. Het restant van de bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn is, zoals de BBV voorschrijft, een voorziening geworden.

Tabel 5.10 – Voorzieningen

Voorzieningen (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Voorziening huurcontract 4e etage	516.000	0
Voorziening te verwachten reorganisatielasten P1720	623.800	1.222.283
Eindsaldo boekjaar:	1.139.800	1.222.283

Het restant van de bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn is een voorziening geworden.

Als gevolg van de verslaggevingsregels zijn de te verwachten reorganisatielasten P1720 als voorziening in 2017 opgenomen. In 2018 zijn voornamelijk de salariskosten van de boven formatieve medewerkers uit de voorziening betaald.

Tabel 5.12 –Overige schulden

Overige schulden (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Afrekening gemeente Leiderdorp	0	46.131
Afrekening gemeente Oegstgeest	0	28.872
Afrekening gemeente Leiden	0	152.596
Afrekening gemeente Kaag en Braassem	0	6.174
Afrekening gemeente Voorschoten	5.305	27.763
Afrekening gemeente Lisse	0	8.888
Afrekening deelnemersbijdrage Provinciale	94.671	72.240
Afrekening advisering Briks-adviezen gemeente	60.800	42.205
Afrekening E-PRTR	3.251	0
Afrekening kwaliteitsverbetering bodemdata	27.658	0
Werkplan spoed en nazorg	605.906	262.852
Energieakkoord Holland Rijnland	20.483	0
Inhuur december 2018	235.049	267.974
Commissie Bezwaarschriften Leiden	78.812	108.819
Wijkaanpak duurzaam bouwloket	0	35.463
Sociale premies	6.093	494
ICT support 2017	0	75.464
Overige schulden personeel	0	57.387
Te betalen aangifte BTW 4e kwartaal en suppleties	332.856	182.083
Ingehouden levensloop	9.577	0
Boetes personeel	0	0
Suppletie dienstauto's	0	64.607
VPB 2016 en 2017	6.000	10.000
VPB 2018	3.000	10.000
Dwangsommen	104.568	189.638
Tussenrekening Kas	2.800	2.100
Overige schulden	61.878	136.859
Eindsaldo boekjaar:	1.658.706	1.788.609

Op de balans is een inschatting gedaan voor de te verwachten kosten voor de belastingaangifte vennootschapsbelasting (VPB).

Tabel 5.13 – Overlopende Passiva

Overlopende passiva (in euro's)	31-12-2018	-	+	31-12-2017
Regionaal geld wegverkeerslawaaï restant ISV 2	1.336.931	149.728	71.968	1.414.691
Vooruitontvangen Gevelsanering Leiden Kort Rapenburg	0	61.673	0	61.673
BSV Subsidies	1.575.838	178.088	568.602	1.185.324
Kop op Wijk Provinciale bijdrage	73.105	1.895	75.000	0
Vooruitontvangen bedrag subsidie VNG	0	1.086	0	1.086
Vooruitontvangen bedrag ISV3 Bodem Teylingen	218.578	0	0	218.578
Voortuit ontvangen bedrag Duurzaam Leiden	127.576	387.537	0	515.113
Vooruit ontvangen Briks (werk nog in 2017 uitvoeren)	0	33.994	0	33.994
Eindsaldo boekjaar	3.332.028	814.001	715.570	3.430.459

* Voorheen Regionaal geld wegverkeerslawaaï ISV-2/3 SLR

- Tot 2015 was er voor gevelsanering ISV3 budget beschikbaar. Vanaf 1 januari 2015 stelt het Ministerie van I&W subsidie beschikbaar voor geluidsanering voor woningen die op de landelijke saneringsvoorraadlijst staan. Eenmaal per jaar kunnen projecten worden ingediend. De doorlooptijd van een project duurt circa drie jaar. Enkele subsidies worden verplicht opgenomen in de Sisa-verantwoording. Deze vindt u in bijlage 2.

- Het overgebleven ISV3 budget en het overgebleven ISV2 budget blijven bestemd voor gevelsanering. Deze budgetten worden gebruikt voor woningen die niet op de landelijke saneringsvoorraadlijst staan maar wel aan een weg liggen samen met saneringswoningen. Deze woningen zijn tijdens de inventarisatie per abuis niet op de landelijke saneringsvoorraadlijst gezet. Het Ministerie van I&W stelt alleen subsidie beschikbaar als de woning op de saneringsvoorraadlijst staat. Is dit niet het geval dan zijn de kosten voor de gemeente.
- De provincie Zuid-Holland heeft voor de periode 2010-2014 een ISV-deelbudget Bodem aan de gemeente Teylingen beschikbaar gesteld. Om aanspraak te kunnen maken op dit deelbudget is op 9 februari 2012 een bestuursovereenkomst ISV3 Bodem gesloten tussen de provincie en de gemeente. Deze overeenkomst heeft betrekking op de aanpak van de spoedlocaties in de gemeente Teylingen. De sanering van de restverontreinigingen in de Lindenlaan is uitgesteld. Op 18 mei 2017 heeft de Omgevingsdienst een beschikking ernstig, geen spoed genomen voor de resterende verontreiniging in de Lindenlaan. Hiermee is vastgesteld dat de sanering niet meer met spoed hoeft te worden uitgevoerd. Het gereserveerde budget uit de ISV-3 afspraken wordt vastgehouden voor het saneren van de restverontreiniging ten tijde van de geplande wegreconstructie in 2019-2020.
- De gemeente Leiden stimuleert duurzaamheid door middel van een duurzaamheidsfonds. De inwoners van Leiden kunnen bij het fonds terecht voor een energieadvies, subsidies en leningen voor het isoleren en energiezuinig maken van het bouwwerk. De Omgevingsdienst heeft dit fonds opgezet en vormgegeven en handelt onder mandaat van de gemeente de aanvragen af. Ook verzorgt zij de communicatie en voorlichting voor de gemeente.

5.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De Omgevingsdienst is voor toekomstige jaren eveneens financiële verplichtingen aangegaan die niet zijn opgenomen in een balanspost. Van deze niet uit de balans blijvende verplichtingen worden hieronder de belangrijke verplichtingen toegelicht. Onder belangrijke verplichtingen verstaan we alle aangegane overeenkomsten waarbij de totale contractwaarde minimaal € 50.000 bedraagt.

In 2018 en de voorgaande jaren zijn de volgende contracten met een looptijd langer dan één jaar afgesloten. Hierbij is het drempelbedrag voor de totale contractwaarde € 50.000.

Tabel 5.14 – Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Contractpartij	Aard van het contract	Start Contract	Looptijd van het contract	Bedrag per jaar	Bedrag van het contract in totaal
Exellent	ICT helpdesk en onderhoud en optimalisatie	1-1-2018	31-12-2019	175.000	350.000
Stena	Huur kantoorpand	1-1-2012	31-12-2021	615.000	6.150.000
BTC	mobiele abonnementen	8-06-2017	8-06-2020	95.000	285.000
KPN	Telefoon-centrale	16-07-2015	16-07-2020	60.000	300.000
Multilease	Leaseauto's	19-3-2014	1-7-2021	37.000	194.250

Huurovereenkomst

Met Stena Realty B.V. is een huurovereenkomst aangegaan voor kantoorruimte en parkeerplaatsen aan de Schipholweg 128 in Leiden. Het huurcontract loopt tot en met 31 december 2021. De jaarlijkse huur wordt jaarlijks geïndexeerd volgens de consumentenprijsindex, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Door het nieuwe werken maken we efficiënt gebruik van de ruimte en is de vierde verdieping leeg en geschikt voor verhuur aan derden.

5.4 Programmarekening

Tabel 5.15 –Programmarekening 2018

Programmarekening 2018 <i>(in euro's)</i>	A Begroting 2018*	B Prognose 2e Burap 2018	C Realisatie 2018	Vershil A-C	Vershil B-C	D Realisatie 2017
Lasten						
Salarissen en sociale lasten	8.281.055	9.450.000	8.887.948	-606.893	562.052	9.376.156
Inhuur vacatureruimte	1.137.860	2.816.794	2.848.242	-1.710.382	-31.448	3.030.785
Inhuur ziektevervang	400.000	350.000	116.913	283.087	233.087	204.240
Inhuur Projecten	75.000	50.000	0	75.000	50.000	66.825
Huren en pachten	639.899	636.000	613.053	26.846	22.947	591.578
Goederen/diensten primaire proces	540.691	1.405.000	1.956.886	-1.416.195	-551.886	1.849.631
Overige goederen en diensten	1.407.565	1.620.000	1.281.228	126.337	338.772	1.994.440
VPB	10.000	10.000	0	10.000	10.000	10.000
Afschrijvingen	440.357	486.286	400.068	40.289	86.218	398.125
	12.932.427	16.824.080	16.104.338	-3.171.911	719.741	17.521.780
Baten						
Huren en pachten	31.000	31.000	31.026	-26	-26	30.927
Bijdrage gemeenten / provincie	12.373.545	16.245.000	15.520.440	-3.146.895	724.560	15.146.716
Overige inkomsten	217.602	100.000	312.183	-94.581	-212.183	514.931
Subsidies	117.200	255.000	622.577	-505.377	-367.577	1.395.018
	12.739.347	16.631.000	16.486.226	-3.746.879	144.774	17.087.592
Bijzondere lasten	0	0	-902.388	902.388	902.388	0
Bijzondere baten	0	0	5.302	-5.302	-106.153	106.154
	12.739.347	16.631.000	15.589.140	-4.654.569	-863.768	17.193.746
Resultaat voor mutaties in reserves	-193.080	-193.080	-515.198	322.118	322.118	-328.034
Toevoegingen aan reserves	-273.307	-273.307	-273.307	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	466.387	466.387	874.863	-408.476	-408.476	486.037
Programmaresultaat:	0	0	86.358	-86.358	-86.358	158.003

* Inclusief Begrotingswijzigingen

Grondslagen voor de programmarekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, de financiële verordening en de Nota Planning en Control 2014-2017 (verlengd in het dagelijks bestuur van 8 mei 2017 tot en met de begrotingscyclus 2019). Baten worden verantwoord in het jaar dat zij gerealiseerd zijn. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De toegepaste waarderingsgrondslagen voor de baten en lasten zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Programmaresultaat

De afrekening met de deelnemende gemeenten wordt uitgevoerd conform de afspraken in de Nota Planning en Control 2014-2017. De systematiek houdt voor de deelnemende gemeenten in, dat de kosten van dienstverlening vanuit de Omgevingsdienst doorbelast worden op basis van de werkelijke uren maal een vooraf vastgesteld uurtarief. Minimaal 95% van de uren van het werkplan wordt aan het einde van het jaar afgerekend.

De Omgevingsdienst heeft een algemene reserve die dient als buffer. De Omgevingsdienst streeft naar een weerstandsvermogen van vijf procent.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Alle baten en lasten die betrekking hebben op het boekjaar en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend waren, zijn in het jaarverslag verwerkt.

Onder de opbrengsten verstaan we: de bijdragen van de deelnemende gemeenten, de bijdrage van de overige contractpartners, subsidies en overige inkomsten voor diensten die kunnen worden toegerekend aan het verslagjaar. Zij worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn. Winsten worden slechts meegenomen wanneer ze zijn gerealiseerd.

De afschrijvingen worden lineair berekend op basis van de verwachte levensduur. Als startmoment van de afschrijving geldt de datum van in gebruik neming van het actief.

5.5 Toelichting op programmarekening

Toelichting op de lasten

De werkelijke uitgaven zijn hoger dan de begroting en de prognose van de tweede bestuurlijke rapportage. De verschillen ten opzichte van de begroting per kostencategorie worden hierna toegelicht.

Tabel 5.16 – Salarissen

Specificatie personeelslasten (in euro's)	Begroting 2018	Formatie in FTE's	Realisatie 2018	Formatie in FTE's	Vershil	Vershil formatie in FTE's	Werkelijk 2017
Salarissen	8.281.055	105	8.887.948	110	-606.893	-5	8.153.873
Salarissen frictielasten P1720 (jaar 2018 en 2019)							1.222.283
Inhuur vacaturerimte	1.137.860	11	2.848.242	27	-1.710.382	-16	3.030.785
Inhuur ziektevervangning	400.000		116.913		283.087		204.240
Inhuur projecten/veranderagenda	75.000		0		75.000		66.825
	9.893.915	116	11.853.103	137	-1.959.188	-21	12.678.006

Personeelslasten

De gerealiseerde totale personeelslasten zijn hoger dan begroot doordat er een verschuiving heeft plaats gevonden van inhuur naar vaste medewerkers. Ook zijn de gerealiseerde inhuurkosten hoger doordat er incidenteel meer uren gevraagd en gerealiseerd zijn dan begroot.

Tabel 5.17 – Huren en pachten

Huren en pachten (in euro's)	Begroting 2018 A	Werkelijk 2018 B	Vershil A-B	Werkelijk 2017
Huur Schipholweg (inclusief service kosten)	639.899	613.053	26.846	591.578
Totaal per boekjaar:	639.899	613.053	26.846	591.578

De huurkosten zijn lager dan begroot, aangezien de servicekosten incidenteel lager zijn uitgevallen.

Tabel 5.18 – Overige goederen en diensten

Overige goederen en diensten (in euro's)	Begroting 2018 A	Werkelijk 2018 B	Vershil A-B	Werkelijk 2017
Goederen en diensten primaire proces	540.691	1.956.886	-1.416.195	1.849.631
Overige goederen en diensten	1.407.565	1.281.228	126.337	1.994.440
Totaal per boekjaar:	1.948.256	3.238.115	-1.289.860	3.844.071

Overige goederen en diensten primaire proces

Het budget voor goederen en diensten primaire proces laat een verschil zien van € 1.416.195 ten opzichte van de begroting. Dit zijn voornamelijk in opdracht van deelnemers uitgevoerde projecten. In werkelijkheid zijn er meer projecten uitgevoerd dan in de begroting was opgenomen. De incidentele afwijkingen worden in onderstaande tabel gespecificeerd:

Tabel 5.19 – Overige goederen en diensten primair proces

Specificatie overige goederen en diensten primaire proces (in euro's)	Begroting 2018 A	Werkelijk 2018 B	Vershil A-B
Overschrijdingen en extra werkzaamheden:			
Adviesbureau's	60.462	100.337	-39.875
Asbest activiteiten	0	11.938	-11.938
Duurzaam Bouwloket	0	53.430	-53.430
Energiescans	0	108.945	-108.945
Handhavings & onderzoekskosten	23.066	90.882	-67.816
Inventarisatie van asbestverdachte daken	0	31.050	-31.050
Inventarisatie van asbestverdachte daken en asbestcalamiteit	0	2.250	-2.250
Plan van Aanpak update bodeminformatie	0	34.013	-34.013
Spoedlocaties en Nazorglocaties	64.334	483.094	-418.760
Duurzaamheidssubsidies	0	148.651	-148.651
IOV	0	19.000	-19.000
ISV/BSV	0	514.984	-514.984
Energieakkoord Holland Rijnland	0	22.266	-22.266
Bijenlandschap facturen	0	55.467	-55.467
Diverse posten	203.742	212.758	-9.016
	351.604	1.889.065	-1.537.461
Onderschrijdingen:			
Advisering Briks adviezen gemeenten	50.650	0	50.650
Materieel budget Provincie	86.118	57.963	28.155
Milieucommunicatie	52.319	9.858	42.461
	189.087	67.821	121.266
Totaal per boekjaar:	540.691	1.956.886	-1.416.195

Tabel 5.20 – Overige goederen en diensten (eigen bedrijfsvoering)

	Begroting A	Werkelijk 2018 B	Vershil A-B	Werkelijk 2017
Huisvesting exclusief huur	73.000	73.842	-842	91.817
ICT kosten	452.000	679.931	-227.931	902.655
Overig	882.565	527.455	355.110	803.928
Frichtiekosten	0	0	0	196.040
	1.407.565	1.281.228	126.337	1.994.440

Overige goederen en diensten

Het onderdeel overige goederen en diensten omvat het merendeel van de materiële uitgaven van de organisatie, zoals ICT-kosten, huisvestingskosten (exclusief huur) en overige kosten. Deze overige kosten zijn onder andere autokosten, schoonmaakkosten, verzekeringen, salarisadministratie en overige personele kosten (onder meer kosten voor opleidingen, dienstreizen, vergaderingen, outplacement).

Het budget voor overige goederen en diensten kent een voordeel van € 126.337 ten opzichte van de begroting.

Tabel 5.21 – Afschrijvingskosten

Afschrijvingen (in euro's)	Begroting 2018 A	Werkelijk 2018 B	Verschil A-B	Werkelijk 2017
Inventaris	64.758	13.628	51.130	40.197
Verbouwingen Schipholweg	133.896	202.885	-68.989	150.153
Automatisering divers	238.161	183.555	54.607	191.999
Bodemkwaliteitskaarten	3.542	0	3.542	15.776
Totaal per boekjaar:	440.357	400.068	40.289	398.125

Vanwege minder grote investeringen in 2018 dan voorzien, zijn de afschrijvingen in 2018 incidenteel lager dan begroot. De afschrijvingskosten voor de verbouwingen zijn hoger als gevolg van de inhaalafschrijvingen.

Toelichtingen op de baten

In 2018 zijn de werkelijke baten hoger dan de geraamde baten. De bijdrage van de deelnemers is hoger dan de geraamde bijdrage. In de eindrapportage per opdrachtgever wordt hier nader op ingegaan. In hoofdstuk 4 Samenvatting uren en bijdrage per deelnemer wordt de afrekening naar de verschillende deelnemers toegelicht.

De bijdrage van de gemeenten en provincie wordt grotendeels bepaald door de realisatie van de uren. Er kan, naast de uren, ook sprake zijn van lasten die rechtstreeks voor rekening van één of meerdere deelnemers worden gebracht.

Een overzicht per deelnemer vindt u terug in de eindrapportage van 2018 per deelnemer. In deze eindrapportage geven we uitgebreid inzage in de geraamde uren en materiële lasten en de werkelijke uren en materiële lasten. Het saldo vormt de afrekening van meer- en minderwerk per deelnemer. De afwijking tussen de begroting en de realisatie bedraagt € 3.146.895. Dienstbreed hebben we 103% van de uren gerealiseerd ten opzichte van het werkplan 2018 (inclusief aanvullende offertes).

Tabel 5.22 – Bijdrage gemeenten/ provincie

Bijdrage gemeenten / provincie (in euro's)	Werkelijk 2018
Hillegom	687.049
Leiden	2.851.437
Leiderdorp	510.711
Lisse	608.715
Nieuwkoop	905.630
Noordwijk	2.632.639
Oegstgeest	429.200
Zoeterwoude	567.270
Teylingen	890.704
Kaag en Braassem	819.385
Provincie financiële bijdrage	2.355.601
Provincie Briks	9.200
Provincie Spoedlocaties	483.094
Provincie EPTR	3.583
Provincie kwaliteitsverbetering bodemdata	34.013
Voorschoten	237.537
Katwijk	403.647
Noordwijkerhout	1.091.026
Totaal per boekjaar:	15.520.440

De totale bijdrage van de deelnemers betreft een overschrijding van € 3.146.895. Dit komt door:

- De niet in de begroting opgenomen bijdrage van de frictiekosten van de Provincie Zuid-Holland van € 23.404 met betrekking tot de overheveling van de provinciale taken Alphen aan den Rijn.
- Aanvullend werk Werkplannen versus begroting van € 3.003.532. Dit is vooral werk met betrekking tot:
 - Toename dienstverlening Noordwijkerhout (+ € 0,8 miljoen structureel)
 - Toename dienstverlening Noordwijk (+ € 0,7 miljoen structureel)
 - Toename uren overige deelnemers (+ € 0,3 miljoen vooralsnog incidenteel)
 - Project spoed- en nazorglocaties (+ € 1,1 miljoen incidenteel)
 - Aanvullende afspraken (update bodeminformatie en andere (+ € 0,1 miljoen incidenteel)).

- Aanvullende offertes bovenop het werkplan van € 726.803. Dit betreft de taken asbest, energiescans en duurzaamheid.
- De realisatie 2018 versus de actuele werkplannen 2018 (inclusief aanvullende offertes) betreft een overschrijding van € 616.044. Een groot deel hiervan betreft het niet in 2018 uitvoeren van de spoed- en nazorglocaties die zij opgenomen in het actuele werkplan. Dit staat voor 2019 op de planning.

De overige inkomsten betreft een incidentele overschrijding van € 94.581. Dit komt door:

Tabel 5.23 – Specificatie overschrijding overige inkomsten

Specificatie overschrijding overige inkomsten (in euro's)	Begroot 2018 A	Werkelijk 2018 B	Vershil A-B
UWV	10.000	944	9.056
Bijenlandschap Leiderdorp	49.530	100.193	-50.663
Energieakkoord Holland Rijnland	0	125.637	-125.637
Detachering DCRM/BRZO taken	143.072	0	143.072
Dwangsommen	0	49.484	-49.484
Bodeminformatie	15.000	28.294	-13.294
Diversen	0	7.631	-7.631
	217.602	312.183	-94.581

Uitsplitsing van de overschrijding op de subsidie-inkomsten:

Tabel 5.24 – Specificatie overschrijding overige subsidie-inkomsten

Specificatie overschrijding overige inkomsten (in euro's)	Begroot 2018 A	Werkelijk 2018 B	Vershil A-B
Energiesubsidie Omgevingsdienst NL	0	34.619	-34.619
Externe Veiligheid	117.200	72.975	44.225
Subsidie BSV en ISV gevelsanering	0	514.984	-514.984
	117.200	622.577	-505.377

De subsidie-inkomsten zijn € 505.377 hoger dan begroot. Alleen de post Subsidie Externe Veiligheid is opgenomen in de begroting van € 117.200. Op deze subsidie heeft een overschrijding plaats gevonden ad. € 44.225. De subsidies zijn budgettair neutraal. De lasten zijn opgenomen onder de post salarissen en de post overige goederen en diensten primaire proces.

Tabel 5.25 – Bijzondere baten en lasten

Bijzondere lasten (in euro's)	Werkelijk 2018
Desinvestering activa	386.388
Restant bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn wordt voorziening	516.000
Totaal per boekjaar:	902.388

Bijzondere baten (in euro's)	Werkelijk 2018
Verkoop laptops	5.302
Totaal per boekjaar:	5.302

De materiële vaste activa met betrekking tot de verbouwing van de 4e verdieping zijn gedesinvesteerd. Het restant van de bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn is een voorziening geworden.

Door de verschuiving, van €516.000, van reserve naar de voorziening, zijn twee boekingen gemaakt waarbij deze één keer als lasten geboekt is onder de bijzondere lasten en één keer als baten onder onttrekkingen aan reserves.

Tabel 5.26 – Onttrekking aan reserves

Onttrekking aan reserves (in euro's)	Werkelijk 2018
Afschrijvingskosten verbouwing (bestemmingsreserve)	30.000
Frictiekosten Alphen aan den Rijn	172.000
Extra vrijval frictiekosten Alphen aan den Rijn na herberekening	156.863
Restant bestemmingsreserve Alphen aan den Rijn wordt voorziening	516.000
Totaal per boekjaar:	874.863

De onttrekking uit de bestemmingsreserve afschrijving op de verbouwing van de Schipholweg heeft betrekking op de verbouwing die heeft plaats gevonden vanwege de komst van de provincied medewerkers in 2012.

Tabel 5.27 – Programmarekening

Omschrijving programma	Raming begrotingsjaar 2018			Begrotingswijzigingen 2018			Realisatie begrotingsjaar 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 0.1 Bestuur							0	32.516	-32.516
Programma 0.4 Ondersteuning organisatie	31.000	4.060.603	-4.029.603				-897.079	3.936.637	-4.833.717
Programma 7.4 Milieubeheer	11.488.463	7.917.134	3.571.329	250.000	250.000	0	14.121.328	10.593.139	3.528.189
Programma 8.3 Wonen en bouwen	969.884	704.691	265.193				2.364.892	1.542.047	822.845
Sub-totaal programma's	12.489.347	12.682.428	-193.081	250.000	250.000	0	15.589.141	16.104.339	-515.198
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen									
Algemene uitkeringen									
Dividend									
Saldo financieringsfunctie									
Saldo compensabele BTW en uitkering BTW- compensatiefonds									
Overige algemene dekkingsmiddelen									
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen		0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien									
Resultaat voor bestemming	12.489.347	12.682.428	-193.081	250.000	250.000	0	15.589.141	16.104.339	-515.198
Bijzondere baten									
Toevoeging/onttrekking reserves:	466.387	273.306	193.081	0	0	0	874.863	273.307	601.556
Resultaat na bestemming	12.955.734	12.955.734	0	250.000	250.000	0	16.464.004	16.377.646	86.358

Begrotingswijzigingen 2018

Op 30 oktober 2017 heeft het algemeen bestuur ingestemd met de eerste begrotingswijziging. Per 1 januari zijn de lonen structureel verhoogd met 1,5% en per 1 juli 2018 volgt een verhoging van het IKB met 0,25 %. Om de extra kosten als gevolg van de cao te kunnen financieren is aanvullende vergoeding van de deelnemers in de begrotingswijziging verwerkt, waarbij ook het tarief 2018 incidenteel verhoogd is.

5.6 Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan (artikel 2.3 van de WNT). Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Omgevingsdienst West Holland van toepassing zijnde regelgeving: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Een uitgebreid overzicht vindt u in bijlage 1 Wet Normering Topinkomens.

6 Ondertekening

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van Omgevingsdienst West-Holland d.d. 6 mei 2019,

De voorzitter,

de secretaris,

Y. Peters-Adrian

M.E. Krul-Seen

Bijlagen

1. Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan (artikel 2.3 van de WNT). Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Omgevingsdienst West Holland van toepassing zijnde regelgeving: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Omgevingsdienst West Holland is € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2018 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1	mevrouw M. Krul
Functiegegevens	directeur

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.402
Beloningen betaalbaar op termijn	16.851
<i>Subtotaal</i>	118.253

Individueel WNT-maximum	189.000
-------------------------	---------

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
--	--------

Totale bezoldiging	118.253
---------------------------	----------------

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
--	--------

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
---	--------

Gegevens 2017

Functiegegevens 2018

Aanvang en einde functievervulling in 2017	n.v.t.
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	n.v.t.
Dienstbetrekking?	Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.
<i>Subtotaal</i>	0

<i>Individueel WNT-maximum</i>	0
--------------------------------	---

Totaal bezoldiging 2017	0
--------------------------------	----------

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	heer Verheijen AB lid, wethouder Hillegom	mevrouw Hoekstra AB lid, wethouder Hillegom	heer De Jong AB lid, wethouder Hillegom	heer Haarman AB lid, Wethouder Kaag en Braassem	mevrouw Peters-Adrian Voorzitter DB en AB, wethouder Kaag en Braassem	mevrouw Van der Meer AB lid, wethouder Kaag en Braassem	heer Knappe AB lid, wethouder Katwijk	heer van der Bent AB lid, wethouder Katwijk	heer Nagtegaal AB lid, wethouder Katwijk	heer Mostert AB lid, wethouder Katwijk	heer Dirkse DB en AB lid, Wethouder Leiden	heer De Vos AB lid, raadslid Leiden	mevrouw Leewis DB en AB lid, Wethouder Leiden	mevrouw Jordan AB-lid, raadslid Leiden	heer Grootaarts AB lid, raadslid Leiderdorp	heer Gardeniers AB lid, wethouder Leiderdorp	heer Hendriks AB lid, raadslid Leiderdorp	heer Ruigrok AB lid, wethouder Lisse	mevrouw Tsjebanova AB lid, raadslid Lisse	heer Van der Laan DB en AB lid, wethouder Lisse	mevrouw Meiland AB lid, raadslid Lisse
Functiegegevens																					
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 25/4 115	26/4 - 31/12 250	1/1 - 31/12 365	1/1 - 31/5 151	1/1 - 31/12 365	1/6 - 31/12 214	1/1 - 4/7 185	1/1 - 4/7 185	5/7 - 31/12 180	5/7 - 31/12 180	1/1 - 22/5 142	1/1 - 21/3 80	23/5 - 31/12 223	23/5 - 31/12 223	1/1 - 21/3 80	1/1 - 28/11 332	22/3 - 31/12 285	1/1 - 13/5 133	1/1 - 21/3 80	15/5 - 31/12 231	22/3 - 31/12 285
Bezoldiging																					
Totale bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	5.955	12.945	18.900	7.819	28.350	11.081	9.579	9.579	9.321	9.321	7.353	4.142	11.547	11.547	4.142	17.191	14.758	6.887	4.142	11.961	14.758
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017																					
Functiegegevens																					
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging																					
Totale bezoldiging	0	N.v.t.	0	0	0	N.v.t.	0	0	N.v.t.	N.v.t.	0	0	N.v.t.	N.v.t.	0	0	N.v.t.	0	0	N.v.t.	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	15.125	N.v.t.	18.100	12.546	13.241	N.v.t.	18.100	18.100	N.v.t.	N.v.t.	9.769	18.100	N.v.t.	N.v.t.	18.100	18.100	N.v.t.	18.100	18.100	N.v.t.	N.v.t.

Bedragen x € 1	heer P. Platen AB lid, wethouder Nieuwkoop	heer Elkhuizen AB lid, wethouder Nieuwkoop	mevrouw A. Ingwersen AB lid, wethouder Nieuwkoop	heer Rijpstra AB lid, burgemeester Noordwijk	heer Bakker DB en AB lid, Wethouder Noordwijk	heer Klinkenberg AB lid, raadslid Noordwijk	heer Roeffen DB en AB lid, wethouder Oegstgeest	heer Kruidhof AB lid, raadslid Oegstgeest	mevrouw Simoons Plaatsvervang end AB lid, raadslid Oegstgeest	mevrouw Sahin AB lid, wethouder Oegstgeest	heer Welling AB lid, raadslid Oegstgeest	heer Brekelmans AB lid, wethouder Teylingen	heer van Kempen DB en AB lid, wethouder Teylingen	heer ten Boden AB lid, wethouder Teylingen	mevrouw Wietsma- Biesbroek AB lid, raadslid Teylingen	heer Von der Assen AB lid, wethouder Voorschoten	heer Binnendijk AB lid, wethouder Voorschoten	heer Lamers AB lid, wethouder Voorschoten	heer Cramwinckel AB lid, wethouder Voorschoten	heer Den Ouden AB lid, wethouder Zoeterwoude	heer Gahrman AB lid, raadslid Zoeterwoude	heer Bouter AB lid, wethouder Zoeterwoude	mevrouw Van der Kooi- van den Kolk AB lid, raadslid Zoeterwoude	heer Janssen DB en AB lid, gedeputeerde PZH	mevrouw J. baljeu AB lid, gedeputeerde PZH
Functiegegevens																									
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 23/5 143	1/1 - 31/12 365	24/5 - 31/12 222	1/1 - 4/7 185	5/7 - 31/12 180	1/1 - 31/12 365	1/1 - 17/6 168	1/1 - 21/3 80	1/1 - 21/3 80	18/6 - 31/12 197	21/6 - 31/12 197	1/1 - 31/5 151	1/1 - 31/8 243	1/9 - 31/12 122	1/9 - 31/12 122	1/1 - 19/6 170	1/1 - 19/6 170	20/6 - 31/12 195	20/6 - 31/12 195	1/1 - 31/3 90	1/1 - 22/3 81	1/6 - 31/12 214	1/6 - 31/12 214	1/1 - 31/12 365	1/1 - 31/12 365
Bezoldiging																									
Totale bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	7.405	18.900	11.495	9.579	9.321	18.900	8.699	4.142	4.142	10.201	10.201	7.819	12.583	6.317	6.317	8.803	8.803	10.097	10.097	4.660	4.194	11.081	11.081	18.900	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017																									
Functiegegevens																									
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	1/1 - 31/12	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	1/1 - 31/12	13/9 - 31/12
Bezoldiging																									
Totale bezoldiging	0	0	N.v.t.	0	N.v.t.	0	0	0	0	N.v.t.	N.v.t.	0	0	N.v.t.	N.v.t.	0	0	N.v.t.	N.v.t.	0	0	N.v.t.	N.v.t.	0	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.100	18.100	N.v.t.	18.100	N.v.t.	18.100	18.100	18.100	18.100	N.v.t.	N.v.t.	18.100	18.100	N.v.t.	N.v.t.	18.100	18.100	N.v.t.	N.v.t.	18.100	18.100	N.v.t.	N.v.t.	18.100	5.455

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

2. Sisa-bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
1		lenM/BSK-2015/146348	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2		lenM/BSK-2016/132671	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3		lenM/BSK-2016/208849	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4		lenM/BSK-2016/258010	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5		lenM/BSK-2017/105001	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6		lenM/BSK-2017/149338	€ 40.864	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7		lenM/BSK-2017/150375	€ 18.848	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
8		lenM/BSK-2017/194773	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
9		lenM/BSK-2017/203619	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
10		lenW/BSK-2018/213362	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
11		lenW/BSK-2018/215118	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
12		lenW/BSK-2018/218082	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
13		lenW/BSK-2018/222617	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
14		lenW/BSK-2018/53871	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
15		lenW/BSK-2018/9214	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
16		lenW/BSK-2018/98978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
1		lenM/BSK-2015/146348	€ 179.420	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
2		lenM/BSK-2016/132671	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
3		lenM/BSK-2016/208849	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
4		lenM/BSK-2016/258010	€ 83.882	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
5		lenM/BSK-2017/105001	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
6		lenM/BSK-2017/149338	€ 40.864	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
7		lenM/BSK-2017/150375	€ 18.848	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
8		lenM/BSK-2017/194773	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
9		lenM/BSK-2017/203619	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
10		lenW/BSK-2018/213362	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
11		lenW/BSK-2018/215118	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
12		lenW/BSK-2018/218082	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
13		lenW/BSK-2018/222617	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
14		lenW/BSK-2018/53871	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
15		lenW/BSK-2018/9214	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
16		lenW/BSK-2018/98978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

3.Toelichting eindafrekening en frictiekosten

Opdrachtgever	Onder-/overschrijding		Aanvullende bijdragen			Bijdrage 2018 incl. aanvullende bijdragen	Betaalde voor-schotten	Eindafrekening 2018 *	Frictiekosten 2018	Totale eindafrekening 2018
	in %	in uren	Bijdrage 2018	Minimale afname-verplichting van 95%	Toetredingskosten					
Hillegom	110%	758	687.049	0	0	687.049	612.660	74.389	35.011	109.400
Kaag en Braassem	101%	97	819.385	0	0	819.385	782.014	37.371	47.879	85.250
Katwijk	105%	196	403.647	0	0	403.647	378.712	24.935	0	24.935
Leiden	95%	-1.628	2.851.437	0	0	2.851.437	2.841.771	9.666	168.653	178.319
Leiderdorp	101%	50	510.711	0	0	510.711	475.733	34.978	31.241	66.219
Lisse	105%	305	608.715	0	0	608.715	551.494	57.221	32.378	89.599
Nieuwkoop	117%	1.508	905.630	0	0	905.630	777.005	128.625	47.998	176.623
Noordwijk	106%	1.580	2.632.639	0	0	2.632.639	2.505.133	127.506	0	127.506
Noordwijkerhout	109%	943	1.091.025,6	0	0	1.091.026	847.031	243.995	0	243.995
Oegstgeest	106%	287	429.200	0	0	429.200	398.620	30.580	23.820	54.400
Teylingen	112%	1.078	890.704	0	0	890.704	768.718	121.986	45.425	167.411
Voorschoten	95%	-134	237.537	0	0	237.537	242.842	-5.305	0	-5.305
Zoeterwoude	116%	753	567.270	0	0	567.270	481.647	85.623	23.161	108.784
Provincie Zuid-Holland	97%	-846	2.885.491	0	0	2.885.491	3.654.373	-768.882	142.918	-625.964
Eindtotaal	103%	4.947	15.520.440	0	0	15.520.441	15.317.753	202.687	598.484	801.171

* - door ODWH nog te betalen / + door ODWH nog te ontvangen

** inclusief additionele opdrachten (zie eindrapportage Provincie voor specificatie) en frictiebijdrage overheveling taken Alphen aan den Rijn

Friciekosten 2018

Verdeling deelnemers	Overheveling Provinciale taken Alphen	Taakstelling 0,34%	Taakstelling P1720	Friciekosten 2018
Hillegom			35.011	35.011
Kaag en Braassem			47.879	47.879
Leiden			168.653	168.653
Leiderdorp			31.241	31.241
Lisse			32.378	32.378
Nieuwkoop			47.998	47.998
Oegstgeest			23.820	23.820
Teylingen			45.425	45.425
Zoeterwoude			23.161	23.161
Voorschoten			0	0
Katwijk			0	0
Provincie	23.404		142.918	166.322
Totaal frictiekosten	23.404	0	598.483	621.887

4. Rapportage kwaliteitscriteria 2.1

Per 31 december 2018

Samenvatting

Uit deze rapportage blijkt dat de Omgevingsdienst de kwaliteit van uitvoering borgt zoals beschreven in de Wet VTH. Voor het overgrote deel kan de Omgevingsdienst zelfstandig voldoen aan de Kwaliteitscriteria 2.1. De systematiek van de wet staat toe dat organisaties mogen afwijken van deze standaardcriteria, indien zij niet zelfstandig kunnen voldoen. Men dient dan te motiveren op welke wijze de kwaliteit van de uitvoering wordt geborgd om te voldoen aan de Wet VTH. In onderstaande tabel staat aangegeven aan hoeveel criteria de dienst voldoet en bij hoeveel er gemotiveerd wordt afgeweken.

Kwaliteitscriteria 2.1	Voldoet	Versterking nodig	Totaal
Kritische massa	127	18	145
Proces	20	2	22

Voor de onderdelen waar we *niet* zelfstandig voldoen, zijn de oplossingen beschreven in paragraaf 2.1 en 2.2. Deze oplossingen bestaan voor een groot deel uit samenwerkingsafspraken en inhuur van extra deskundigheid. Deze inhuur voor collegiale toetsen en specifieke klussen is beperkt nodig.

1. Inleiding

Uitvoering van de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is een jaarlijkse rapportageplicht van de Omgevingsdienst aan haar opdrachtgevers over de kwaliteitscriteria (formeel "Kwaliteitscriteria 2.1") zoals die zijn vastgesteld. Door wisselingen in aantallen bedrijven, controlefrequenties en personeelwisselingen kunnen de resultaten jaarlijks enigszins verschillen. Doel van de rapportage is dat de opdrachtgevers weten of de Omgevingsdienst voldoet aan deze kwaliteitscriteria, of dat (conform de methodiek) gemotiveerd wordt afgeweken. Het format van de rapportage is vastgesteld in het Algemeen Bestuur (op 31 oktober 2016). De rapportage wordt jaarlijks aan het jaarverslag toegevoegd en kan gebruikt worden door het bevoegd gezag om de kwaliteit van de uitvoering te beoordelen en is bruikbaar voor verslaglegging aan de Gemeenteraad respectievelijk Provinciale Staten.

2. Stand van zaken

In de volgende paragrafen wordt aangegeven hoe de Omgevingsdienst per 31 december 2018 voldoet aan de kwaliteitscriteria. De kwaliteitscriteria bevatten criteria voor kritische massa, procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten (zie achtergrondinformatie in paragraaf 2.3). De beide tabellen geven in een oogopslag de stand van zaken weer. In de begeleidende tekst worden vervolgens acties en afwijkingen toegelicht.

Deelname aan collegiale toetsing vanuit het vakberaad VTH bij alle Omgevingsdiensten.

Op 27 september 2018 is de collegiale toets uitgevoerd bij ODWH. Het doel van de collegiale toets is omgevingsdiensten, gemeenten en provincies te helpen bij het borgen van de kwaliteit die bijvoorbeeld ook vastgelegd is in de verordeningen VTH. Daarin borgen gemeenten en provincies de kwaliteit van de vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Twee omgevingsdiensten (ODNZKG en OFGV) hebben ODWH beoordeeld aan de hand van een centraal thema, de nabijheid van de opdrachtgever; de omgevingsanalyse.

De uitkomst van de collegiale toets was positief, o.a. werd aangegeven:

"In het gesprek en uit de stukken komt tot uiting dat de ODWH met kwaliteit bezig is en oog heeft voor verbeteracties de plaats moeten vinden. De veranderende omgeving en

regelgeving maken dat regelmatig bijgestuurd moet worden of voor een nieuwe aanpak gekozen moet worden. De ODWH werkt daaraan en/of gaat eraan werken.”

Eén van belangrijkste aanbeveling is om het gemeentelijk uitvoeringsbeleid uit te breiden met een vergunningen onderdeel en dat is ook een wettelijke eis. Hieraan gaat in 2019 uitvoering gegeven.

2.1 Stand van zaken kritische massa

Het kunnen voldoen aan de criteria van kritische massa is een dynamisch proces. Bedrijven kunnen vertrekken of andere activiteiten ontwikkelen en medewerkers kunnen de organisatie verlaten of andere functies betrekken. Met behulp van onderstaande tabel geven we voor de verschillende deskundigheidsgebieden aan waar de Omgevingsdienst voldoet, acties opgestart zijn om te voldoen, waar gemotiveerd wordt afgeweken van de Kwaliteitscriteria, of waar we kwaliteit van de uitvoering borgen door middel van samenwerking/uitbesteding (zie legenda kleurencodes). Het kan ook voorkomen dat de Omgevingsdienst een bepaalde taak niet uitvoert.

Deskundigheidsgebied	Opleiding	Ervaring	Kennis	Frequentie	Aantal
Generieke deskundigheden					
1 casemanagen					
2 vergunningverlening bouw/RO					
3 vergunningverlening milieu					
3.1 VV Procesindustrie					
3.2 VV Afval					
3.3 VV Agrarisch					
4 toezicht handhaving bouw/RO					
5 toezicht handhaving milieu					
5.1 T&H Procesindustrie					
5.2 T&H Afval					
5.3 T&H Agrarisch					
5.4 T&H BRZO	Uitbesteed aan de DCMR				
6 toezicht handhaving bodem					
7 toezicht handhaving groene wetten	Uitbesteed/uitgevoerd door ZHZ				
Juridische deskundigheden					
8 juridische aspecten VV					
9 Juridische aspecten HH					
10 juridische aspecten afwijkingsbesl.					via Bouwsamenwerking
11 Keten toezicht					
12 BOA milieu, welzijn en infra					
Specialistische deskundigheden					
13 Bouwfysica	Uitbesteed aan extern Bureau				
14 Brandveiligheid	Uitbesteed aan de Brandweer				
15 constructieve veiligheid	Via Bouwsamenwerking Leidse regio uitbesteed aan Leiden				
16 Bouwakoestiek	Uitbesteed aan extern Bureau				
17 sloop en asbest					
18 afvalwater (indirecte lozingen)					
19 Bodem bouwstoffen water					
20 Externe Veiligheid					
21 geluid					
22 Groen en ecologie					
23.1 luchtkwaliteit uitvoeren onderzoek	Uitbesteed aan extern Bureau				
23.2 luchtkwaliteit toets, Rap, VV					
24 Stedenbouw en inrichting	Geen taak van de ODWH				
25 Exploitatie en planeconomie	Geen taak van de ODWH				
26 Cultuurhistorie	Geen taak van de ODWH				

Tabel 1: Criteria van kritische massa

Kleurcodes bij tabel 1:

	wordt voldaan aan de KC 2.1
	Actie's gestart om te voldoen
	gemotiveerde afwijking
	samenwerking/uitbesteedt
	Geen taak ODWH

Toelichting bij Tabel 1:

- *Kolommen "opleiding, ervaring en kennis"*: het huidige oordeel is gebaseerd op eigen onderzoek van de personeelsdossiers en gesprekken met medewerkers. De Omgevingsdienst is een project gestart om dit oordeel in 2018 onafhankelijk te laten valideren. Hier zijn al ervaringen mee bij omgevingsdiensten buiten de provincie Zuid-Holland.
- *Kolom "frequentie"*: Geeft aan of wij voldoen aan de minimale *frequentie* waarmee de taak zelfstandig uitgevoerd dient te worden (bijv. 20 bedrijfscontroles per medewerker per jaar)
- *Kolom "aantal"*: Geeft aan of wij voldoen aan het minimaal aantal *medewerkers* met omschreven deskundigheid en frequentie waarover een organisatie dient te beschikken.

2.1.1 Acties gestart om te voldoen (gele vlakken in de tabel)

De genoemde generieke acties bij deze taken richten zich op het op peil brengen van de opleiding, kennis en ervaring van medewerkers. Dit is continu, proces. Inmiddels is ter ondersteuning een strategisch personeelsbeleidsplan vastgesteld die deze acties mede zal initiëren. In 2018 zijn op diverse thema's training verzorgd. Sowieso is dit een dynamisch gegeven afhankelijk van wisselingen in het personeelsbestand.

2.1.2 Gemotiveerd afwijken (blauwe vlakken in de tabel)

De systematiek van de wet staat toe dat organisaties gemotiveerd mogen afwijken van de standaardcriteria. Daar waar een organisatie niet zelfstandig kan voldoen aan de criteria kan men motiveren op welke wijze dit wordt opgelost.

Hieronder wordt per item de motivering weergegeven die wij hanteren om af te wijken van de standaard en hoe we dit oplossen binnen of buiten de organisatie. Het betreft de afwijkingen t.a.v. *frequentie en aantallen*, dus de blauwe vlakken in de tabel. De nummering verwijst naar de betreffende onderwerpen in de tabel.

De oorzaak dat de dienst voor een aantal branches niet voldoet aan de criteria voor frequentie van taakuitvoering en aantal gespecialiseerde medewerkers ligt voornamelijk aan het te kleine aantal bedrijven in die branche. Hierdoor kunnen we te weinig "vliegreun" maken. Het betreft de volgende branches. Voor het onderdeel asbest is deze taak overgedragen naar de Omgevingsdienst en zijn wij in staat om dit zelf uit te voeren.

Ad 3.1) VV Procesindustrie

Frequentie en aantal op puur procesindustrie wordt niet gehaald (te weinig procedures). De Omgevingsdienst heeft vier procesindustriebedrijven in deze klasse; deze bevinden zich in de gemeente Lisse, Teylingen, Katwijk en Leiden (bevoegd gezag Provincie ZH).

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

In een oplossing is voorzien door de vergunningverleners van de BRZO-bedrijven (in de samenwerking met de DCMR) ook in te zetten voor de procesindustrie. Als aanvullende oplossing zijn er, indien van toepassing, externe collegiale toetsen uitgevoerd.

Ad 3.2) VV Afval

Frequentie wordt niet gehaald omdat een aantal bedrijven is overgegaan naar de Omgevingsdienst Midden Holland.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Procedures worden momenteel behandeld door gekwalificeerde inhuur (binnen de begroting). Opleiding is gestart en de procedures zullen verdeeld worden over minimaal twee medewerkers.

Ad 3.3) VV agrarisch

Frequentie en aantal worden niet gehaald vanwege weinig procedures. De Omgevingsdienst heeft zes agrarische bedrijven in deze klasse. Deze bevinden zich in de gemeente Nieuwkoop (3) en Kaag en Braassem (3).

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Er zijn voldoende procedures die net buiten deze klasse vallen, maar dezelfde problematiek kennen. Daardoor halen de medewerkers de frequentie wel over een iets breder pakket van bedrijven.

Ad 5.1) T&H Procesindustrie

Frequentie en aantal wordt niet gehaald vanwege te weinig werkaanbod. De Omgevingsdienst heeft slechts drie procesindustrie bedrijven in deze klasse. Deze bevinden zich in de gemeente Lisse, Teylingen en Leiden (bevoegd gezag Provincie ZH).

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Per 1 januari 2018 is er een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf OD's in Zuid-Holland afgesloten waarin o.a. de kennisborging is opgenomen is. In 2018/2019 zal dit verder vorm krijgen en zullen wij actief participeren om de kwaliteit borgen.

Ad 5.3) T&H Agrarisch

Frequentie en aantal wordt niet gehaald vanwege weinig controlemogelijkheden. De Omgevingsdienst heeft zes agrarische bedrijven in deze klasse. Deze bevinden zich in de gemeente Nieuwkoop (3) en Kaag en Braassem (3).

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Het aantal controlemogelijkheden in deze klasse is te laag, echter er zijn voldoende agrarische controles die net buiten deze klasse vallen maar dezelfde problematiek kennen. Dus de medewerkers halen de frequentie wel over een iets breder pakket van bedrijven.

Als aanvullende oplossing wordt in 2019 in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf Zuid-Hollandse OD's een externe collegiale toets uitgevoerd door een andere Omgevingsdienst.

Ad 10) Bouwtaken in de Leidse regio:

Met de gemeenten in de Leidse regio (Zoeterwoude, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Servicepunt 71) is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten om voor de bouw gerelateerde taken de kwaliteit te garanderen. De Kwaliteitscriteria 2.1 zijn hier ook het vertrekpunt.

Ad 11) Ketentoezicht

Frequentie en aantal wordt niet gehaald vanwege te weinig relevante onderzoeksmogelijkheden.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Doordat het ketentoezicht vaak regio overschrijdend is, wordt ingezet op regionale samenwerking met andere omgevingsdiensten. Er wordt geparticipeerd in regionale onderzoeken. In 2018 is een samenwerkingsproject tussen ODH, ODWH en ODMH gecontinueerd.

Ad 12) BOA (Buitengewoon Opsporings Ambtenaar)

Frequentie wordt niet gehaald, omdat er op dit moment onvoldoende PV (Proces-Verbaal) waardige zaken zijn bij de bedrijven.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Deelname aan de BOA-pool die actief is binnen de provincie Zuid-Holland.

Ad 18) Afvalwater (indirecte lozingen)

Frequentie en aantal wordt niet gehaald door een beperkt werkaanbod bij een beperkt aantal bedrijven.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

De monsternamen en de interpretatie van de data is uitbesteed aan een extern bureau, de hiermee gemoeide kosten zijn nu al opgenomen in het materiële budget.

Meldingen en besluiten worden adequaat behandeld door medewerkers met voldoende kennis en ervaring op dit specifieke onderdeel. In 2018 is er ook een opleidingstraject gestart voor de monsternamen en de bijbehorende interpretatie en wordt het toezicht geïntensiveerd vanaf 2019. Daarnaast heeft de Omgevingsdienst een speciaal kennis team water en nauwe samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Ad20) Externe Veiligheid

Frequentie en aantal wordt niet gehaald vanwege onvoldoende mogelijkheden om QRA's (kwantitatieve risicoanalyses) op te stellen omdat het aantal bedrijven waarvoor deze taak uitgevoerd kan worden te klein is.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Via het EV-netwerk binnen de provincie wordt samengewerkt om de benodigde kennis te borgen.

Ad 22) Groen en Ecologie

Frequentie en aantal wordt niet gehaald vanwege onvoldoende aanbod van werkzaamheden.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Als aanvullende oplossing zijn in 2018 een externe collegiale toets uitgevoerd door een andere Omgevingsdienst dan wel een extern adviesbureau.

2.2 Stand van zaken procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten

De procescriteria zijn gebaseerd op de dubbele beleidscyclus van de BIG-8. Een toets op de procescriteria is tevens een toets op de inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten. In tabel 2 (volgende pagina) wordt beschreven welke oplossingen we kiezen om te zorgen dat we voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Tabel 2: Procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten

	VV	T&H	toelichting
1. Rapportage en Evaluatie			
Verantwoording van prestaties, mensen en middelen			begroting, P&C
Probleem analyse VV (incl afhandelen meldingen)	1		Vergunningenplan ODWH
Probleem analyse T&H			Uitvoeringsbeleid T&H
Vergelijking en auditing			KPI's, werkplannen
2. Strategisch beleidskader			
Prioriteit en meetbare doelstellingen VV	1		Vergunningenplan ODWH
Prioriteit en meetbare doelstellingen T&H			Uitvoeringsbeleid T&H
3. Operationeel beleidskader			
Strategie en Basiswerkwijze			
Beleid RO t.a.v. VV			ligt bij gemeenten
Objectieve criteria beoordelen en beslissen VV	1		Vergunningenplan ODWH
Naleefstrategie T&H			Uitvoeringsbeleid T&H
Toezicht Strategie			Uitvoeringsbeleid T&H
Sanctiestrategie			Uitvoeringsbeleid T&H
Gedooagstrategie			Uitvoeringsbeleid T&H
4. Planning en controle			
Borging Personele en financiële middelen			Begroting ODWH
Uitvoeringsprogramma VV en T&H			Werkplannen
Organisatorische condities			Werkplannen
Kwaliteitsborging	2	2	
5. Voorbereiden			
Protocollen en Werkinstructies VV			zaakgericht werken
Protocollen en Werkinstructies T&H			zaakgericht werken
Protocollen voor communicatie, informatiebeheer			communicatie protocollen
Interne en externe afstemming			P&C cyclus (Burap/perrap)
6. Uitvoering			
Uitvoeringsondersteunende voorzieningen VV en T&H			Werkplannen
Monitoren			
Monitoring			P&C cyclus (burap/perrap)

Kleurcodes in tabel 2:

	voldoet aan de KC 2.1
	Acties gestart om te voldoen
	niet van toepassing
	Geen taak ODWH

Toelichting op Tabel 2: oplossingen voor procescriteria en inhoudelijke kwaliteit

Gele blokjes met cijfer 1:

Aan deze criteria voldoen we niet, omdat er een vierjaarlijkse cyclus wordt voorgeschreven. De Omgevingsdienst beschikt over een Vergunningenplan milieu ODWH maar dit is niet voor vier jaar vastgesteld. Voor vergunningverlening Bouw is er de samenwerking binnen de Leidse regio. In dit verband is wel recentelijk een gezamenlijk basisbeleidsplan vastgesteld. Beleidsvraagstukken vanuit bijvoorbeeld de Nota VTH van de Provincie en beleidsdocumenten (voor zover aanwezig bij de gemeenten) zijn wel geïmplementeerd binnen de werkplannen. De afgelopen jaren is de rol van de Omgevingsdienst ook meer die van een uitvoeringsorganisatie geworden, waarbij beleidsopgaven nadrukkelijker bij de deelnemers zijn komen te liggen. In 2019 zal het vergunningenplan van de Omgevingsdienst daarom geactualiseerd moeten worden en opgenomen worden in een integraal VTH-uitvoeringsbeleid.

Gele blokjes met cijfer 2:

Niet alle elementen van dit criterium worden gehaald, met name het uitvoeren van interne audits op de interne procedures. De Omgevingsdienst beschikte over een ISO-certificaat en een kwaliteitsmedewerker om de audits op de beschreven procedures uit te voeren. De Omgevingsdienst werkt nu zaakgericht. Hiermee zijn de te volgen procedures vastgelegd in een digitale workflow. Een compleet zaakstelsel incl. de PDC en een daarbij behorende beheersorganisatie is in de toekomst voldoende om aan dit criterium te voldoen en dit wordt op dit moment ingericht. In 2019 zullen we de implementatie ter hand genomen nemen van een nieuw VTH-systeem waarin bovenstaande aspecten beter geborgd zullen zijn.

3. Achtergrondinformatie kwaliteitscriteria

De kwaliteitscriteria bevatten criteria voor kritische massa, procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten. Deze worden hieronder beschreven: De kwaliteitscriteria bevatten criteria voor:

1. Kritische massa

Kritische massa criteria geven onder andere aan welke capaciteit, kennis en ervaring tenminste in een organisatie aanwezig moet zijn om de VTH-taken goed uit te voeren.

Op hoofdlijnen bestaat de kritische massa uit de onderstaande elementen.

- Deskundigheid
 - Minimale basisopleiding medewerkers.
 - Minimale jaren werkervaring nodig om zelfstandig de taak uit te kunnen voeren.
 - Minimale aanvullende kennis, in aanvulling op de opleidingen.
- Continuïteit
 - Minimale *frequentie* waarmee de taak zelfstandig uitgevoerd wordt.
 - Minimaal *aantal* medewerkers met omschreven deskundigheid en frequentie waarover een organisatie dient te beschikken.
 - Borging waar de taken uitgevoerd moeten worden (binnen overheid of uitbesteed).

2. Procescriteria

Voor de totstandkoming van producten zoals vergunningen, controles en handhavingsacties zijn diverse werkprocessen nodig. Transparantie en bestuurlijke vastlegging spelen daarin een belangrijke rol. De procescriteria samen leiden tot een sluitende cyclus en kwaliteitsborging. Daarbij is de "BIG-8" gehanteerd (beleidslevenscyclus).

3. Criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten

Deze criteria bepalen de minimale ondergrens binnen de werkprocessen. Het gaat bijvoorbeeld om criteria met betrekking tot de diepgang waarmee getoetst wordt, het gebruik van de landelijke sanctiestrategie en (landelijke) prioriteiten.

Bij het toetsen aan de Kwaliteitscriteria zijn er twee mogelijkheden om de kwaliteitseisen van de Wet VTH te borgen. De eerste is om te voldoen (comply). Hierbij is geen verdere actie nodig. De tweede mogelijkheid is dat een taak niet kan worden uitgevoerd zoals beschreven in de Kwaliteitscriteria 2.1. Bij de Omgevingsdienst is een belangrijke oorzaak hiervan een te laag werkaanbod omdat er onvoldoende bedrijven in een bepaalde klasse in het werkgebied van de dienst zijn. In de gevallen waarin niet wordt voldaan dient er gemotiveerd te worden aangegeven hoe toch het kwaliteitsniveau van de Wet VTH kan worden geborgd (explain). Bijvoorbeeld door het periodiek uitvoeren van collegiale toetsen op specifieke dossiers door externe partijen.

Gemotiveerd afwijken betekent overigens niet dat de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden onvoldoende is, maar het kwaliteitsniveau (met het bestaande personeelsbestand en werkaanbod) onvoldoende is gewaarborgd binnen de dienst zelf. Door passende maatregelen te nemen (zoals samenwerking met andere diensten of inhuren van collegiale toets) wordt het kwaliteitsniveau toch gewaarborgd.

5. Controleverklaring

VERTROUWELIJK
Aan het bestuur van
Omgevingsdienst West-Holland
Schipholweg 128
2316 XD LEIDEN

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Scheveningseweg 80-82
Postbus 85745
2508 CK Den Haag

T: +31 (0)70 358 90 00
F: +31 (0)70 350 20 20

den Haag@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West- Holland op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het controleprotocol.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de programmarekening 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de Sisa-verantwoording 2018.

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Voorwoord, programma's, samenvatting resultaat en resultaatbestemming, paragrafen, toelichting eindafrekening en frictiekosten en de rapportage kwaliteitscriteria 2.1

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en het bestuur voor de jaarrekening

De bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijk regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het bestuur, de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de werkorganisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde afweging dat de werkorganisatie in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de werkorganisatie haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de werkorganisatie de financiële risico's niet kan opvangen;